Univerzita Karlova

Pedagogická fakulta

Katedra francouzského jazyka a literatury

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Serge Gainsbourg – umělec mnoha tváří

Serge Gainsbourg - artist of many faces

Anna Pulkrabová

Vedoucí práce:	PhDr. Eva Kalfiřtová
Studijní program:	Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání – Francouzský jazyk se zaměřením na vzdělávání

2021

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Serge Gainsbourg – umělec mnoha tváří

potvrzuji, že jsem ji vypracoval/a pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 6.12.2021

Poděkování

Tímto děkuji vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Evě Kalfiřtové za cenné rady, metodickou pomoc a vstřícný přístup. Dále děkuji svým nejbližším za psychickou podporu, kterou mi poskytovali během studia, zejména Timovi Postovitovi, kterého jsem díky studiím na této fakultě poznala.

ABSTRAKT

Předkládaná bakalářská práce se zabývá uměleckou kariérou a životem Serge Gainsbourga, který byl významným umělcem francouzské kulturní sféry dvacátého století. Práce pojednává v jednotlivých kapitolách nejprve o dětství a rodině Serge Gainsbourga, které má vliv na jeho pozdější tvorbu. Práce se dále zabývá jeho uměleckými počátky, a poté zkoumá jednotlivá umělecká odvětví, ve kterých se Serge Gainsbourg angažoval. Tyto kapitoly jsou doplňovány životními událostmi, které přispěly k rozvoji osobnosti tohoto umělce a jeho profese skladatele-interpreta-autora. Nechybí zde ani zaměření na klíčové osobnosti, které se podílely na umělcově kariérním růstu a ženy, kterými se Serge Gainsbourg inspiroval při psaní písní a kterým následně vypomohl v jejich kariéře. Cílem této práce bylo poskytnout ucelený náhled do rozmanitého působení Serge Gainsbourga na umělecké scéně a jeho života. Použitou metodou pro vypracování bakalářské práce byla rozsáhlá rešerše v oblasti kariéry a života Serge Gainsbourga za pomoci knižních a elektronických zdrojů. Dále bylo využito audiovizuálních dokumentů k poslechu písní a rozhovorů jednotlivých osobností.

KLÍČOVÁ SLOVA

Serge Gainsbourg, hudba, skladatel, herec, režisér, životopis, kariéra, Francie, kultura

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the career and life of Serge Gainsbourg, who was a French 20th century artist. The first chapter looks into his childhood and family background since it impacted his latter creation. Furthermore, the chapter concerns his musical beginnings and investigates each artistic branch in which was Serge Gainsbourg engaged. These chapters are supported with life experiences, which contributed to the personal development and the career of this composer-interpret-author. Moreover, this work provides an overview of key personalities contributing to his career development and women, with whom Serge Gainsbourg was inspired during composing lyrics and whom he afterwards helped in their career. This work aims to provide a coherent insight into the miscellaneous influence of Serge Gainsbourg on an artistic field and of his life. During elaboration on this thesis was used a method of extensive research in Serge Gainsbourg's career and life with the help of literary and electronic sources. In addition were used audiovisual documents to listen to his songs and interviews of particular personalities.

KEYWORDS

Serge Gainsbourg, music, composer, actor, director, biography, career, France, culture

1 Obsah

Úvod 7

1 Začátek umělecké kariéry Serge Gainsbourga 8

1.1 Na pozadí rodiny Ginsburgových 8

1.2 Dětská léta a dospívání 9

1.3 Kabaret Milord L'Arsouille 12

1.4 Počátky hudební produkce (1957-1961) 13

1.5 Píseň Le poinçonneur des Lilas 14

1.6 Serge Gainsbourg a jeho spolupráce s ostatními umělci 15

1.7 Období Twist Wave 16

1.8 Počátky produkce v reggae žánru 17

2 Vrcholné období Gainsbourgovy hudební kariéry 19

2.1 Tvorba s Brigitte Bardot 19

2.2 Tvorba s Jane Birkin 20

2.3 Tvorba konceptuálních alb 22

2.4 Tvorba v žánru reggae 25

2.5 Hudební produkce během 80. let 27

2.6 Poslední roky tvorby aneb bláznovo requiem 29

2.7 Posmrtná tvorba Serge Gainsbourga a jeho odkaz 30

3 Serge Gainsbourg a jeho kariéra skladatele a textaře 32

3.1 Počátky skladatelské a textařské kariéry 32

3.2 Spolupráce s France Gall 32

3.3 Pozdní skladatelská tvorba 33

3.4 Serge Gainsbourg jako skladatel filmových podkladů 35

3.5 Užití hudebních prvků ve vlastní tvorbě 35

3.5.1 Práce s fonetikou slov ... 35
3.5.2 Jazyková a formální rovina písní ... 37
3.6 Pozdní roky skladatelské a textařské tvorby ... 37
3.7 Práce s literárními zdroji, vlastní literární produkce ... 38
4 Působení ve filmovém průmyslu ... 40
4.1 Filmová produkce ... 40
4.2 Působení v reklamním průmyslu ... 43
4.3 Herecká kariéra ... 43
5 Osobní život ... 45
5.1 Umělecké prostředí a dům Serge Gainsbourga ... 45
5.2 Rodinný život ... 46
Závěr ... 48
Résumé ve francouzském jazyce ... 50
Seznam použitých informačních zdrojů ... 53

Úvod

Tato bakalářská práce pojednává o významném francouzském umělci dvacátého století Sergi Gainsbourgovi, od jehož úmrtí uplynulo v letošním roce třicet let. Vzhledem k užití cizojazyčných zdrojům si tato práce má za cíl zmapovat komplexní informace o umělcově tvorbě a jeho životě v českém jazyce.

V obecném měřítku mají hudba a umění mají své podstatné místo v dějinách lidstva již od počátků naší existence. Po dobu svého vývoje si tyto disciplíny prošly po mnoha staletí četnými změnami až do podob, se kterými se setkáváme dnes. Z hlediska posluchačů může být hudba součástí každodenního života, zdrojem odpočinku, zábavy ale také inspirace. Lidé si také s hudbou velmi často konotují určité zážitky, s jejíž pomocí se do nich dokáží ve své paměti navracet. Umělecké sféry jsou pro tvůrce platformou pro vyjádření vlastních pocitů a zpracování témat zahrnující jak běžné životní události, tak nekonvenční vnímání světa. Prostředky pro vhled a uchopení tvorby Serge Gainsbourga poskytují jednotlivé kapitoly této práce.

Serge Gainsbourg započal svou hudební kariéru po vzoru svého otce jako hráč na piano v pařížských barech a kabaretech. Jedním z klíčových momentů pro něj bylo v takzvaném SACEM, ochranném autorském svazu, které mu umožnilo se v hudbě hlouběji angažovat. Díky těmto zkušenostem začíná Serge Gainsbourg spolupracovat s vlivnými umělci své doby. Hudební kariéra a osobnost Serge Gainsbourga se během jeho života mění, v druhé polovině tvorby je spojován především s provokacemi a kontroverzními tématy. Zvláštní pozornost je věnována písním *Je T'Aime Moi Non Plus* a *Aux Armes Et Caetera*, které patří mezi zpěvákovy nejúspěšnější, ale také nejkontroverznější písně. Nechybí však záznamy o méně známých písních, které poskytují podrobnější vhled do zpěvákovy tvorby.

Dále práce zaznamenává působení Serge Gainsbourga ve skladatelském a textařském odvětví, které je s hudbou úzce spojeno. Je zde zaznamenán jak jeho vliv na ostatní umělce, tak jednotlivé prostředky a zdroje inspirace pro jeho vlastní tvorbu. Následně se práce soustřeďuje na působení Serge Gainsbourga ve filmovém průmyslu, zaznamenává jak jeho filmové počiny, tak jeho herecké angažmá. Závěr práce je věnován osobnímu životu, v rámci kterého je představen jeho domov, rodinní příslušníci a jejich přístup k odkazu Serge Gainsbourga.

1 Začátek umělecké kariéry Serge Gainsbourga

1.1 Na pozadí rodiny Ginsburgových

Aby bylo možné uchopit život, osobnost a především dílo Serge Gainsbourga, zabývá se tato kapitola jeho rodinou a prostředím ve kterém vyrůstal. Jeho otec, Josef Ginsburg vyznáním aškenázský žid, se narodil v roce 1896 na území carského Ruska v dnešním Charkově. Během Rusko-japonské války v roce 1904 se z rozhodnutí otce stěhují do Běloruska. Josef se však na Ukrajinu v roce 1916 ve svých dvaceti letech vrací, a to konkrétně do Jekatěrinoslavi, dnešního Dněpropetrovsku.

Jednou z jeho životních vášní je hra na piano a proto v Jekatěrinoslavi studuje konzervatoř a později se začíná živit jako klavírista v kabaretech a kasinech. Kromě hudby patřilo mezi jeho zájmy malířství. Během jedné z jeho cest po transsibiřské magistrále mu byl ukraden obraz mladé dívky a v návaznosti na tuto událost se Josef rozhodl, že se malířského štětce již nikdy nedotkne.[1] Co se jeho malířského vkusu týče, inklinoval zejména k francouzskému impresionismu a jeho současníkům kterým byli Henri Matisse, André Derain či Maurice de Vlaminck. [2] Obě tyto vášně čítající hru na klavír a malířství od útlého věku formují také jeho syna a daly by se považovat za stavební kámen jeho mnohostranného kariérního života.

O rok později, v roce 1917 dostává Josef nabídku bydlet v aristokratické rodině Besman, kde má za úkol vyučovat hudební nauku a hru na klavír. Zde se seznámil se svou budoucí ženou, jednou z dětí rodiny Besman, Olgou.[3] Sám Josef na toto období vzpomíná jako na jedno z nejkrásnějších svého života, bylo mu 21 let, dobře si žil, měl krásnou dívku a mohl se plně oddat jedné ze svých životních vášní – hře na klavír. V Rusku ale v té době začínala vřít revoluce v důsledku nestabilní situace v zemi způsobené mimo jiné První světovou válkou. Olga byla nucena opustit Petrohrad, kde pracovala jako ošetřovatelka ve vojenské nemocnici.

V té době se zde schylovalo také k občanské válce, navíc bylo obyvatelstvo zužováno epidemií tyfu a cholery. Navzdory této nelehké době uzavřeli Josef a Olga 18. června 1918 manželský svazek. O rok později učinili jedno z nejzásadnějších rozhodnutí v životě - nalodili

[1] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*. str. 3-4 (překlad autorka)
[2] Dicale, Bernard. Gainsbourg en dix leçons. Str. 25 (překlad autorka)
[3] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*. Str. 5 (překlad autorka)

se na loď a přes Černé moře dopluli do Istambulu dále do Marseille, kde se již pobýval starší bratr Olgy a kde se rozrůstala komunita ruských utečenců. [4] Josef a Olga se rozhodli vzhledem k nepříznivým okolnostem v jejich rodné zemi přestěhovat do Evropy, konkrétněji do Francie.

Dvacátý obvod Paříže té doby připomínal spíše maloměsto. Nebyl typickým místem, kam lidé prchali. Josefův životní styl volnomyšlenkáře a iniciativa se asimilovat do francouzské společnosti byly důvody k zabydlení se právě v tomto obvodu. V roce 1922 se Josefovi a Olze narodil syn Marcel, který bohužel v 16 měsících umírá na bronchitidu. Když bylo jejich druhé dceři Jacqueline devět měsíců, přišla Olga opět do jiného stavu a očekávala dvojčata. Rodina však během jejího těhotenství váhala, zda si potomky ponechat. Josef se cítil spokojen s dcerou Jacqueline a dalšího potomka se obával s ohledem na smrt předchozího syna. Tyto okolnosti dovedly Olgu k rozhodnutí vydat se k lékaři vykonávajícímu nelegální potraty. Nakonec se však rozhodla před zákrokem odejít.[5] O několik měsíců později přivedla na svět dvojčata Liliane a Luciena, který se později proslaví jako Serge Gainsbourg a stane se jednou z nejvlivnějších postav francouzské hudební kultury.

1.2 Dětská léta a dospívání

Lucien Ginsburg, jak zní rodné jméno Serge Gainsbourga, se narodil 2. dubna 1928 v nemocnici Hôtel-Dieu jako druhé z dvojčat po sestře Lilianne. Rodina tehdy bydlela ulici de Chine č. p. 35. V době narození dvojčat hrál Josef v hudební skupině Les Blue Star Boys. V Paříži se mu jako pianistovi příliš nedařilo a proto pracoval spíše ve městech Bordeaux a Sète v jižní části Francie, aby svou rodinu uživil. V Paříži hrál například v podniku *Aux Enfants de la Chance*, o němž Serge o několik desetiletí později v roce 1987 napsal stejnojmennou píseň. Gainsbourg toto období doplňuje vzpomínkami kdy jeho otec hrál Bacha, Vivaldiho či Chopina.[6] Gainsbourg vyrůstá v uměleckém prostředí od velmi útlého věku, a získává zde zkušenosti pro svůj hudební vkus.

V polovině třicátých let se Josefovy příjmy stabilizují a rodina se stěhuje do většího bytu. Sergova sestra Jacqueline se ve svých čtyřech letech započala učit hře na piano a stejné plány měli rodiče i s dvojčaty. Výuka prý byla psychicky náročná, sám Gainsbourg dle svých slov

[4] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*. str. 8 (překlad autorka)
[5] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*. str. 11 (překlad autorka)
[6] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*. str. 14 (překlad autorka)

vzpomíná na svého otce jako na „přísného, ale spravedlivého člověka“.[7] Od útlého věku získává Gainsbourg hudební průpravu a to vzhledem k výuce hry na klavír a přítomnosti na otcových koncertech.

Když v létě roku 1939 Francie vyhlásila Německu válku, rodina se nacházela v Dinardu, kde Josef pracoval. V té době se Liliane hlásila na lyceum v Paříži, ale nebyla přijata. Nastoupila nakonec na lyceum ve městě Dinard a díky této skutečnosti zde prožila rodina roky 1939 až 1940, kdy byla Paříž okupována německými vojsky. Pro jedenáctiletého Luciena to byly relativně klidné roky. To se změnilo o dva roky později, kdy se rodina vrátila do Paříže. Paříž za tu dobu prošla velkou změnou. Ve městě se v důsledku okupace projevoval vliv antisemitské propagandy. Ačkoliv Ginsburgovi byli sekulární židé, i oni byli povinni nosit žlutou hvězdu a byli podrobeni řadě restrikcí. Tato okolnost mohla být jedním z aspektů, které ovlivnily Lucienovo vnímání sebe samého a přivedly ho tak k pocitu ošklivosti.[8] Tento pocit jej provázel i dál v životě, několikrát byl například veřejností srovnáván se svými partnerkami, krásnými modelkami. Navzdory nepříznivé situaci zajistila rodina Lucienovi dostatek prostředků k tomu aby rozvinula jeho zájem o malířství a Lucien byl tedy zapsán do umělecké akademie na Montmartru. Jako umělec reflektuje toto období v albu *Rock Around the Bunker* vydaném v roce 1975.

Situace v Paříži však začíná být vzhledem k restrikcím neúnosná. Josef se proto přesouvá do města Limoges na jihu Francie, které je v tzv. “zone libre” a poskytuje lepší podmínky pro život. Odtud posílá peníze manželce Olze do Paříže, obě dcery byly poslány k jejím sestrám do města Senlis na severu Francie. Později se Olga s dětmi s falešnými doklady pod jménem Giumbard a novou identitou, stěhuje za Josefem do Limoges. Během této doby dívky pobývají na internátu Sacré-Coeur v Limoges a Lucien na internátní škole *Saint-Leonard-de-Noblat*.[9] Během odloučení od svých rodičů si mladý Gainsbourg začíná psát deník. Ve svých vzpomínkách líčí například situaci kdy se jej ředitel školy rozhodl varovat před policejní razií která měla prověřit přítomnost židů ve škole. Lucien se tak mohl včas schovat v lese a po prohlídce se vrátit zpět do školy.[10] V roce 1944 okupace Paříže končí a rodina se vrací zpět. Události z předešlých let byly pravděpodobně jednou z příčin změny Lucienova přístupu ke studiu. Studia zanechává před jeho dokončením, zapisuje se ke studiu architektury, které posléze také opouští. V tomto období se objevuje první zmínka o počátcích hry na kytaru.

[7] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*, str. 22 (překlad autorka)
[8] DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons*. str. 26 (překlad autorka)
[9] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*. str. 89 (překlad autorka)
[10] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*,str. 99 (překlad autorka)

Gainsbourg vzpomíná na černovlasého španělského Roma, který ho údajně hře na kytaru naučil. Jeho hudební počátky byly také ovlivněny jazzovým kytarisou belgického původu Djangem Reinhardtem. [11]

Dráha kytaristy jej brzy zavede do čtvrti Pigalle, proslavené svou hudební rozmanitostí, kde se mimo jiné nachází slavný kabaret Moulin Rouge. Již od začátku svého veřejného vystupování je tehdy osmnáctiletý Gainsbourg charakterizován jako plachý, snivý mládenec žijící ve vlastním světě.[12] Vzhledem k extrovertní povaze Gainsbourgovy profese může být jeho plachá část osobnosti považována za jeden z důsledků, které vedly během jeho života k rozdvojování osobnosti.

V roce 1947 mladý Gainsbourg zanechal svých studií architektury, avšak byl povinen zahájit vojenskou docházku. V návaznosti na tyto okolnosti začal navštěvovat hudební školu *École Normale de Musique* v Paříži. Na této škole se učil u významného francouzsko-švýcarského klavíristy Alfreda Cortota, který v roce 1919 školu založil a pronikl hlouběji do hudební teorie a nauky o harmonii. [13] Díky tomuto studiu získává Gainsbourg hlubší hudební znalosti, ale vojenské službě se mu vyhnout nepodařilo. Ve svých dvaceti letech je Serge povolán vykonat roční povinnou vojenskou službu, konkrétně v 93 pěšáckém regimentu, v kasárnách v Charras. V té době, jak sám uvádí, začal mít problémy s alkoholem, s nímž byl spojován až do konce života.

V roce 1951 pracuje jako učitel výtvarných ateliérů pro děti, které přežily holokaust. Přesto se stále věnuje hudbě a na popud svého otce, v letech 1954 - 57 hraje v klubech *Au Touquet* a *La Foret* jako barový pianista až do doby kdy je zapsán do SACEM (*Société des Auteurs Compositeurs et Éditeurs de Musique, ochranný autorský svaz*) na základě svých šesti hudebních prvotin, mezi nimiž byly písně *Les Amours Perdues* nebo *Défense d"Afficher*. Tyto dvě písně byly později v roce 1959 vydány jako coververze, jinými slovy jako hudební interpretace Gainsbourgových písní zpěvačkami Juliette Gréco a Pia Colombo. [14] Gainsbourg také začíná užívat pseudonym Julien Grix, nebo také Gris. Julien po vzoru postavy Stendhalova románu a Gris po vzoru španělského malíře Juana Grise. Tento pseudonym však v roce 1957 opouští.[15] V této době dochází k významné spolupráci s dalšími hudebními tvůrci, mezi které patřil například Luis Laibe, umělecký ředitel kabaretu *Madame Arthur* kde pracoval také Gainsbourgův otec Josef. Kabaret Madame Arthur se stal ústředním místem,

[11] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*, str. 117 (překlad autorka)
[12] Verlant, Gilles. *Gainsbourg, str.* 118 (překlad autorka)
[13] DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons*. str. 34 (překlad autorka)
[14] DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons.* str. 37 (překlad autorka)
[15] DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons*. str. 38 (překlad autorka)

kde se střetávaly hudební směry Latinské Ameriky. Pokud jde o šanson, Lucky Sarell, který byl členem zmíněného kabaretu se stal prvním interpretem Gainsbourgova šansonu *Antoine le casseur*. Serge v těchto letech skládal šansony také s Paulem Altem, zvaným Diego Altez. Z této spolupráce patrně vznikl například šanson *On me siffle dans la rue*.[16] Současně si Gainsbourg mění své jméno. Z názvu písní *Chez Lucien, coiffeur pour hommes* a *Lucien, coiffeur pour dames* je patrné, že jméno Lucien mu evokovalo pánského kadeřníka, se kterým byl pravděpodobně nespokojen. Od této chvíle se tedy prezentuje pod uměleckým jménem Serge a k příjmení Ginzburg přidává hlásku *a* a *o* jako vzpomínku na komolení svého jména během studií na lyceu a nebo jako inspiraci anglickým malířem Gainsboroughem.[17] Od této doby pod jménem Serge Gainsbourg vydává nejznámější díla své umělecké kariéry a stává se významnou postavou francouzské kultury.

Kromě hudby se Gainsbourg živí mimo jiné tvorbou koláží, výmalbou napodobenin nábytku z doby Ludvíka XVIII či kolorováním černobílých fotografií. Přestože se v tomto období Gainsbourg přestává v malířství hlouběji angažovat, své nabyté zkušenosti uplatní ve své pozdější tvorbě například jako ilustrátor titulních stran hudebních alb. Svými zkušenostmi si také osvojí své estetické vnímání, které uplatní například ve fotografických aktech své partnerky *Bambou Et Les Poupées* vydaných v roce 1981.

1.3 Kabaret Milord L'Arsouille

Jedním z ústředních působišť v počátcích kariéry Serge Gainsbourga byl kabaret *Milord L'Arsouille*. Přestože se kabaret nacházel na pravém břehu pařížské řeky Seiny, udržoval si specifickou atmosféru Latinské čtvrti a čtvrti Montparnasse, které byly místem setkávání lidí z uměleckých a literárních kruhů z břehu levého.

Kabaret Milord l'Arsouille snoubí v názvu anglické slovo „*Milord"* odkazující se na městskou aristokracii a pravděpodobného zakladatele kabaretu Lorda Seymoura s francouzským pojmem „*arsouille"* značící darebáctví či uličnictví. Kabaret vznikl již v 17. století a proslavil se mimo jiné i tím, že v 18. století zde poprvé zazněla z úst francouzských revolucionářů píseň a budoucí francouzská hymna *La Marseillaise*. V 50. letech 20. století se uměleckým ředitelem stává Francis Claude, za jehož působení se kabaret stal vyhledávaným a

[16] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*. str. 174 (překlad autorka)
[17] Simmonns, Sylvie. *Fistful of gitanes*. str. 48 (překlad autorka)

respektovaným místem, kde měli návštěvníci možnost se seznámit se začínajícími zpěváky jako byl například Léo Ferré, Jacques Brel, Francis Lemarque, Jean Cocteau nebo Georges Moustaki.[18] V tomto klubu začínal i Gainsbourg, a to jako pianista hrající o přestávkách mezi hlavními vystoupeními. Mimo jiné zde v roce 1957 slyšel poprvé zpívat Borise Viana, se kterým později navázal spolupráci.

Jednou klíčových postav v začátcích Gainsbourgovy kariéry byla také zpěvačka a spoluzakladatelka kabaretu Michèle Arnaud. Kromě interpretace jeho písní, například *Douze Belles Dans La Peau* či *La Recette De L'Amour Fou*, pro ni Gainsbourg některé písně z jejího repertoáru složil. Další důležitou postavou byl Denis Bourgeois, jeden z producentů nahrávací společnosti Philips, spolupracující mimo jiné s Borisem Vianem. Na doporučení Bourgeoise dostává Gainsbourg ve společnosti Philips nabídku k nahrání písní, na kterých spolupracoval mimo jiné s filmovým skladatelem Alainem Goraguerem.[19] Gainsbourgovi je v té době třicet let, stává se plnohodnotným umělcem, byť jeho skutečné prosazení na uměleckém poli přijde až o téměř deset let později. V tomto období vznikají písně Gainsbourgovy rané tvorby - *La Chanson du Diable*, *Mes petites Odalisques*, *La jambe de bois*, *La cigale et la fourmi* či *Le poinçonneur des Lilas*, jehož první verze byla představena v prosinci roku 1957.

1.4 Počátky hudební produkce (1957-1961)

Během druhé světové války se v Paříži šíří nový hudební styl swing. Narozdíl od jazzu se swing více opírá o hudební aranžmá a nachází větší uplatnění jako taneční hudba, při které tančila pařížská mládež. V tomto období se také začíná formovat žánr známý jako francouzský šanson. Tento žánr má své kořeny ve středověkém šansonu zpívaném truvéry, snoubící estetiku textu a hudby. Mezi tvůrce středověkého šansonu se řadí například básník a skladatel Guillaume Machaut. Charakteristické formy šansonu představují balada a rondó, mezi jejichž slavné autory patří například básník François Villon.[20] Obecným tématem těchto písní byla dvorská láska, často láska platonická a tajná. Básnickým hnutím šestnáctého století, které se spolupodílelo na tvorbě tohoto šansonu byla Plejáda, jejímž nejznámějším členem byl Pierre de Ronsard, který se proslavil především svými sonety.

[18] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*, str. 180 (překlad autorka)
[19] Simmonns, Sylvie. *Fistful of gitanes*. str. 50 (překlad autorka)
[20] [online]. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: doi:https://www.larousse.fr/encyclopedie/musdico/chanson/166732

Moderní francouzský šanson 20. století si esenciální vztah mezi textem a hudbou zachovává a je často označován termíny „chanson à texte, chanson d'auteur či chanson poétique". Autoři novodobých šansonů jsou zároveň skladatelé a interpreti svých písní, francouzsky se označují jako auteur-compositeur-interpréte, zkráceně ACI. Dle této klasifikace rozlišujeme mezi nejvýznamějšími osobnostmi francouzského šansonu zpěváky George Brassense, Charlese Treneta či frankofonního Jacquese Brela jako autory, kteří své písně jak skládali tak interpretovali. Oproti tomu zpěvačka Juliette Gréco, která interpretovala například Gainsbourgovu píseň *Défense d'Afficher*, či pravděpodobně nejzámnější zpěvačka francouzského šansonu Édith Piaf působily převážně jako interpretky.[21] Raná tvorba Serge Gainsbourga se vyznačuje šansonovými prvky a proto může být vzhledem ke své tvorbě klasifikován jako interpret, autor a skladatel. Toto období reflektuje Gainsbourgovo debutové album *Du chant á la une* a jeho další dvě alba - *Serge Gainsbourg N°2* (1959) a *L'Étonnant Serge Gainsbourg* (1961).

1.5 Píseň Le poinçonneur des Lilas

Píseň pochází z Gainsbourgova debutového alba *Du chant á la une* vydaného v roce 1958 a je jeho úvodní písní. V době svého vydání se album nesetkalo s očekávaným úspěchem, jedním z důvodů mohla být tendence určující úspěšnost písní v hudební sféře té doby. Jedním z aspektů této tendence byl již výše ACI koncept vyznačující se svou jednoduchostí. Interpreti z řad zpěváků se často prezentovali pouze s kytarou, jako tomu bylo v případě Georgese Brassense.[22] Gainsbourgova tvorba se svou sofistikovaností tomuto konceptu spíše vymyká.

Pro zajímavost lze úvést, že díky autorově fotografii na přebalu EP desky, byl Gainsbourg obsazen do role fotografa ve filmovém dramatu z roku 1959 *Voulez-vous danser avec moi* režírovaném Michelem Boisrondem. [23] Tématem písně je příběh průvodčího jízdenek ve stanici metra na východě Paříže. V písni jsou mimo jeho činnosti popsány také jeho pocity při střetávání se s pasažéry. Autor textu líčí tohoto muže jako nešťastného, nespokojeného, toužícího po změně. Svému ponurému tématu navzdory se píseň stala jedním z nejznámějších

[21]LOOSELEY, David. *Édith Piaf: A Cultural History* [online]. [cit. 2021-12-04]. (překlad autorka)
[22] DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons.* str. 30 (překlad autorka)

děl Gainsbourgovy rané tvorby. Zpěvákovi příznivci dodnes nechávají na jeho hrobě na hřbitově Montparnasse jízdenky jako atribut připomínající tuto píseň.
Písni *Le poinçonneur des Lilas* se také dostalo řady interpretací. Část autorských práv na ni posléze získává kvartet *Les Fréres Jacques* a jejich adaptace na tuto píseň se stane ústřední písní v představení v divadle *Des Champs-Elysées*. Sám Gainsbourg v roce 1966 vystupuje v televizním vystoupení s parodií na tuto píseň s názvem *Le Fossoyeur de Pacy-sur-Eure*, neboli „*Hrobař z Pacy-sur-Eure*". Množství interpetací na tuto skladbu a s tím související úspěch, který se později dostavil, dosvědčuje fakt, že má píseň *Le poinçonneur des Lilas* v Gainsbourgově své opodstatněné místo.

1.6 Serge Gainsbourg a jeho spolupráce s ostatními umělci

Mezi zajímavosti šansonové hudební scény patří fakt, že rivalita mezi umělci nebyla natolik častým jevem. Umělci spolu naopak velmi úzce spolupracovali, jako tomu bylo i v případě Serge Gainsbourga, Borise Viana a Philippa Clay. Boris Vian byl jednou z nejvýraznějších osobností francouzské kultury 20. století. Byl uznávaným spisovatelem, zpěvákem, hudebníkem a pod pseudonymem Vernon Sullivan i překladatelem. Narodil se v roce 1920 do dobře situované rodiny. Jeho mládí bylo poklidné až do doby krachu na burze v roce 1929, kdy byla jeho rodina nucena přestěhovat se do menšího domu a stávající dům pronajmout. Ve dvanácti letech mu byla diagnostikována středně vážná srdeční choroba, která byla jednou z příčin jeho úmrtí na infarkt v 39 letech během natáčení filmu *J'irai cracher sur vos tombes*.[24] Mezi jeho nejznámější písně patří *Le Déserteur* a je autorem slavného románu *Pěna Dní*.
Gainsbourg a Vian se dle dostupných zdrojů poprvé setkali v kabaretu *Milord L'Arsouille*. Boris Vian posléze napsal o jeho debutovém albu článek do satirického deníku *Le Canard enchaîné*. V něm představuje Gainsbourga jako pianistu a jako autora alba *Du chant á la une.* V článku zmiňuje také píseň *Le poinçonneur des Lilas* o které hovoří jako o zasmušilé, horečnaté a krásné. Za nejlepší píseň alba označil píseň *Friedlant* a v závěru vyzval čtenáře aby navštívili Gainsbourgovo vystoupení v kabaretu Milord L'Arsouille, kde zpěvák účinkuje. S ohledem na postavení Borise Viana a jeho vliv na uměleckou scénu v době, kdy psal příspěvky a články o Gainsbourgovi lze říci, že jejich vztah bývá v dnešní době někdy

[24] ROLLS, Alistair, John WEST-SOOBY a Jean FORNASIERO. *BORIS VIAN: A LIFE IN PARADOX* [online]. [cit. 2021-12-04]. (překlad autorka)

přeceňován.[25] Bezpochyby však Boris Vian hrál zejména v počátcích Gainsbourgovy kariéry významnou roli a byl pro něj inspirací na další umělecké cestě. Philippe Clay v rámci svého působení na umělecké scéně levého břehu započal kariéru zpěváka. Díky své předchozí divadelní průpravě se Clay jako interpret vyznačoval svým neotřelým projevem. Se Sergem Gainsbourgem se seznámili během televizního vysílání, kde společně zpívali Gainsbourgovy písně *L'Assasinat de Franz-Léhar a Accordéon*.[26] Gainsbourgova spolupráce s těmito umělci zaznamenává období jeho hudební kariéry, kdy bylo utváření profesních kontaktů jednou z okolností, které měly výsledný vliv na jeho působení na francouzské hudební scéně.

1.7 Období Twist Wave

Hudebním stylům Twistu a Yéyé předcházela hudba padesátých let, která se velmi lišila ve Francii a v zámoří. Zatímco ve Spojených Státech Amerických započala éra rock'n'rollu, ve Francii se převážně poslouchaly písně takzvaného cocktail-jazzu a šansonu. Twist může být označen jako taneční styl vycházející právě z rock'n'rollové hudby vznikající v šedesátých letech v Americe. Na tuto tendenci reagoval například americký zpěvák Chubby Checker v roce 1960 vydáním alba *For Twisters Only*. Ve stejné době také vznikla píseň *Twist and Shout* od anglické hudební skupiny Beatles.[27] Nastává období produkování písní v tomto žánru zvané Twist Wave.

Na relativně konzervativní francouzké hudební scéně se v návaznosti na tuto produkci začínají objevovat francouzské verze britských interpetů. Jedná se například o interpretace písní zpěváka Cliffa Richarda či hudební skupinu Gerry & The Peacemakers. Serge Gainsbourg na Twist Wave reaguje albem *Serge Gainsbourg N°4* vydaným v roce 1962. Mezi nejpopulárnější písně tohoto alba patří *Requiem Pour Un Twisteur*. Album dále obsahuje jazzově stylizované písně *Black Trombone* či *Les Cigarillos*. Na tomto albu se také promítá jeden z vlivů Borise Viana na Gainsourovu tvorbu. Zpěvák v písních *Intoxicated Man* a *La Javanaise* odkazuje na Vianovy písně, konkrétně na *Je Bois* a *La Java Javanaise*, jejíž interpretací zároveň vzdává Borisi Vianovi hold po jeho smrti.

[25] DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons*. str. 55 (překlad autorka)
[26] DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons*. str. 53-54 (překlad autorka)
[27] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes*. str. 69-70 (překlad autorka)

Společně s Twist Wave se na hudebním poli rozvíjí další hudební žánr a tím je yé-yé. Názvem tohoto hudebního stylu je pravděpobně francouzská onomatopoeická podoba anglického slova yeah-yeah. Tento styl hudby se rozvíjel zejména během šedesátých let mimo jiné i díky rozmachu nahrávacích technik. Jednou z inovací byla například metoda play-back. Tato nová nahrávací technika měla vliv na podobu hudebního stylu a později se stala nedílnou součástí moderního showbusinessu.[28] Oproti šansonu zde není kladen tak velký důraz na básnický text. Texty jsou odlehčenější a jednodušší. Často z nich můžeme cítit sexuální podtext odrážející změny a celkovou atmosféru ve společnosti, v níž v polovině šedesátých let vzniklo mimo jiné hnutí Hippies. Takovou písní je například píseň *Les Sucettes*, jejíž text napsal Serge Gainsbourg a interpretkou byla zpěvačka France Gall.

Serge Gainsbourg v této době vydává své páté studiové album s názvem *Gainsbourg confidentiel*, na kterém k jazzovým prvkům přidává právě prvky yé-yé. Gainsbourg tyto prvky zaznamenává například v písni *Chez les Yé-yé,* typický yé-yé zvuk můžeme slyšet také v písni *La fille avec toi* od Françoise Hardy, jedné z nejvýznamnějších představitelek tohoto hudebního odvětví. Vzhledem k převaze ženských interpretek, mezi které se dále řadily například Sheila či Silvie Vartan je hudební žánr yé-yé někdy spojován s feministickým hnutím.[29] Lze konstatovat, že žánr yé-yé se spolupodílel na přetvoření celkového vnímání hudby a přispěl k přechodu živých vystoupení do mediálního prostoru.

1.8 Počátky produkce v reggae žánru

Několik let od vydání svého posledního alba *Gainsbourg confidentiel* začíná umělec cítit potřebu se od stávajících hudebních tendencí odlišit. Gainsbourgovi je v té době téměř 40 let, kromě produkce svých děl se skladatelsky podílí i na dílech jiných interpretů. Z komerčního hlediska se mu však stále nedaří se plně prosadit. S uměleckým ředitelem nahrávací společnosti Philips, Claudem Dejacquesem, se proto vydává do Ameriky, aby zde načerpal inspiraci čerpající z mimoevropských zdrojů. Konkrétně se jedná o styly bossa nova a samba.[30] V návaznosti na změnu prostředí vzniká Gainsbourgovo nové album *Gainsbourg percussions.* Z názvu je patrné, že album vychází z latinskoamerických rytmů využívajících

[28] SAKA, Pierre, PLOUGASTEL, Yann. *La chanson française et francophone*. str. 61 (překlad autorka)
[29] *L'histoire d'une chanson : "Le Poinçonneur des Lilas", de Serge Gainsbourg* [online]. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: doi:ttps://www.thecut.com/2015/04/why-y-y-girl-style-was-secretly-feminist.html
[30] DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons*. str. 103 (překlad autorka)

perkusní nástroje, ke kterým umělec přidává prvky jazz-rocku. S albem se však pojí jistá nepříjemnost. V době Gainsbourgova pobytu působil na zdejší hudební scéně nigerijský hudebník Babatunde Olatundji, autor alba *Drums of Passion*. Gainsbourg byl na základě písní zmiňovaného alba obviněn z plagiarizace tří Olatundjiho písní, konkrétně se jednalo o písně *Jin-go-lo-ba* v Gainsbourgově verzi zvané *Marabout*, *Kiyakiya* zvané *Joanna* a písně *Akiwoko* zvané *New York USA*.[31] Přestože album přineslo na evropské hudební pole exotično, nebylo příliš dobře přijato ani posluchači, ani kritiky. Důvodem byl i fakt, že ve stejnou dobu nejen v Evropě prožívala velký rozmach anglická skupina Beatles, která zažívala úspěch s písní *She Loves You*. Navzdory neúspěchu s exotickými rytmy se Gainsbourg k těmto žánrům ve své tvorbě ještě několikrát vrátí.

[31] DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons*. str. 104 (překlad autorka)

2 Vrcholné období Gainsbourgovy hudební kariéry

2.1 Tvorba s Brigitte Bardot

Začátek šedesátých let značí v Gainsbourgově hudební kariéře zlom v jeho postavení na francouzské hudební scéně. Oddaluje se od statutu šansoniéra a většina tvorby vzniklá po šedesátých letech se vyznačuje různými formami provokace, která do té doby nehrála v Gainsbourgově tvorbě natolik zásadní roli. Tento zlom souvisí také s Gainsbourgovým odklonem od hudebního stylu yé-yé a inklinací k pop-rockovému žánru. Hudební transformaci zaznamenává EP *Comic Strip,* které vzniká v roce 1967 v Londýně pod vedením skladatele Davida Whitakera, který se mimo jiné podílel například na písních britské rockové skupiny Rolling Stones.[32] Nahrávání v Anglii bylo pravděpodobně jedním z faktorů proč se Gainsbourg rozhodl poprvé do své tvorby zakomponovat anglicismy, které zde kromě názvu alba uplatnil v písni *Hold Up* či *Ford Mustang.* Toto EP bylo významně ovlivněno setkáním Gainsbourga s francouzskou modelkou a herečkou Brigitte Bardot, které později vyústilo v milostný vztah. B. Bardot se vokálně podílí na stejnojmenné úvodní písni, jejíž součástí je hudební klip, který vychází z komiksové tématiky EP. B. Bardot v tmavé paruce ztvárňuje komiksovou postavu Barbarelly a prokládá Gainsbourgův zpěv onomatopoeickými slovy „Pow“, „Zip“ či „Wiz“. Vizuální stránka přebalu EP se vyznačovala písmem ve stylu novinových výstřižků. Tento styl písma proslaví o několik let později anglická punková skupina Sex Pistols.[33] Milostný vztah s B. Bardot vyústil ve dvě samostatná alba vydaná v roce 1968. Album *Bonnie and Clyde* reflektuje jejich milostné soužití odkazem na milenecký pár amerických zločinců Bonnie Parker a Clyde Barrow. V popiscích tohoto alba Gainsbourg uvádí „*Těchto dvanáct písní jsou písněmi lásky. Lásky bojovné, vášnivé, fyzické, fiktivní. Nezáleží na tom, zda morální či nemorální, všechny jsou absolutně upřímné*.“ Vzhledem k povaze popisku je nutné zmínit fakt, že B. Bardot byla tou dobou stále provdaná za německého fotografa Guntera Sachse. Její vztah s Gainsbourgem proto mohl být očima veřejnosti vnímán jako nemorální počin. Svým mileneckým vztahem tématem zločinu páru Bonnie a Clyde, který byl vnímán částí veřejnosti poozitivně, Gainsbourg konfrontuje veřejnost s problematikou morality. Stejnojmenný úvodní duet vychází z anglické básně *The Trail's End*, kterou napsala Bonnie Parker před jejich zastřelením. Kromě duetu zde některé písně zpívá sama B. Bardot (*Bubble Gum, La madrague).* Vedle textu B. Parker je na albu

[32] DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons*. str. 121 (překlad autorka)
[33] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes*. str. 91 (překlad autorka)

zhudebněna i smyslná báseň *Le serpent qui danse* ze sbírky *Květy Zla* francouzského básníka Charlese Baudealaira. Píseň nese název *Baudelaire – Sur Un Poéme De Charles Baudelaire.* Kromě témat morality se na albu objevují i písně pojednávající o umělcově nekonvenčním životním stylu zahrnující alkohol a tabák, které jsou vyobrazeny v textech *Les Cigarillos* a *Intoxicated Man*.

Druhé konceptuální album nese název *Initials B.B*. Tato zkratka poukazuje na iniciály Brigitte Bardot a slovní hříčku „bébé“, která byla Bardot přisuzována. Nejvýznačnější písní alba je stejnojmenná ústřední píseň, která reflektuje odchod Bardot od Gainsbourga. Tato událost byla pro umělce v mnoha životních rovinách fatální. Inspiraci pro hudební podklad k této písni hledá Gainsbourg v klasické hudbě. Vychází ze symfonie *č. 9*, zvané také *Z Nového Světa* od jednoho z nejvýznamnějších českých hudebních skladatelů, Antonína Dvořáka.[34] Vycházení z klasického hudebního stylu a jeho následné komponování s jinými hudebními žánry, v tomto případě s popem, je jedním z význačných prvků Gainsbourgovy tvorby, který ji zároveň obohacuje o nové variace. Text *Initials B.B* je inspirován básní *Havran* amerického básníka Edgara Allana Poea. S psychicky náročným obdobím poznamenaném rozchodem s B. Bardot se Gainsbourg mimo jiné vypořádává hudebním klipem k písni, který je koláží záběrů této herečky. [35] Přestože milostná aféra mezi Sergem Gainsbourgem a Brigitte Bardot trvala jen několik měsíců, měla tato modelka a herečka na jeho tvorbu nesporný vliv.

2.2 Tvorba s Jane Birkin

Následující rok po odchodu B. Bardot poznává Gainsbourg tehdy třiadvacetiletou Jane Birkin. Seznamují se při natáčení filmu *Slogan*, ve kterém hráli hlavní role. Společně také nazpívali úvodní píseň *Le chanson de slogan*. Gainsbourg v té době hledal zpěvačku, která by s ním nazpívala duet, později zvaný *Je T'Aime Moi Non Plus*. Tento duet však byl dříve nahrán s Brigitte Bardot, která však vzhledem ke kontroverznímu textu a okolnostem svého osobního života odmítla píseň vydat. Vzhledem k textu písně většina zpěvaček například Marianne Faithfull či Valérie Lagrange nabídku také odmítly. Nabídku dostala i Jane Birkin, která ji zprvu také nepřijala, poté však změnila názor a vznikla tak jedna z nejznámějších

[34] PICAUD, Loïc a Gilles VERLANT. *L'Intégrale Gainsbourg*. str. 343-344 (překlad autorka)
[35] KOECHLIN, Stéphane, THÉBAULT, Hubert, THOMAZEAU, François. *1000 chansons françaises*. str. 363 (překlad autorka)

písní Gainsbourgovy kariéry. [36] Původní verze s B. Bardot, která je nazpívána o oktávu níže než verze s Jane Birkin byla nakonec publikována v roce 1986.

Píseň *Je T'Aime Moi Non Plus* byla vydána jako samostatný single v roce 1969. Původně napsal Gainsbourg tuto píseň pro film *Les Coeurs Verts* v roce 1947. Samotný název písně obsahuje referenci na výrok katalánského malíře Salvadora Dalího „*Picasso je komunistou, já také ne*". Dle Fracescha, autora knihy *Gainsbourg I Dalí, moi non plus,* sice Gainsbourg popírá fakt, že by se Dalím v tomto případě inspiroval, avšak připouští, že o tomto výroku věděl.[37] Přestože byla píseň kvůli svému textu a intepretaci často označována jako provokativní, podobně otevřeným tématům se v té době věnoval například Elvis Presley, či skupiny The Who, The Rolling Stones a Pink Floyd.

Při samotném vydání *písně Je T'Aime, Moi Non Plus* obsahoval přebal LP formuli „*do 21 let zakázáno*". Ačkoliv z marketingového hlediska tato formule zvedla poptávku po písni, v následujících měsících se stala v některých zemí zakázanou. Pro svou obscénnost byla dle časopisu *L'Observatoire Romano* píseň zakázána v Itálii, britská *BBC* tuto nahrávku zakázala s odůvodněním že „*píseň není považována za vhodnou k přehrávání*". Píseň následně zakázalo přehrávat také Švédsko či Španělsko. Přestože kvůli svému obsahu nemohla být píseň nějakou dobu veřejně přehrávána, její autor se k její intepretaci vyjádřil, že jde ve skutečnosti o písni pojednávající o zoufalosti a vnitřní neschopnosti fyzické lásky. [38] Na zákaz přehrávání této písně reagoval britský klávesista Tim Mycroft, který vypracoval instrumentální verzi této písně pod názvem *Love At The First Sight.* [39] Píseň tedy neobsahuje zpěv, pouze instrumentální záznam. Píseň tak mohla být přehrávána v instrumentální verzi a Mycroft si díky tomuto hudebnímu počinu vysloužil přední příčky v hudebních hitparádách. Aby mohla být později píseň přehrávána, byla později vydána nezávislým nakladatelstvím Major-Minor.

Zajímavou okolností doby, kdy píseň takového rozměru a sexuálního podtextu vyšla, uplynulo ve Francii dva roky před jejím vydáním, tj. v roce 1967 prosazení tzv. Neuwirthova zákona. Tento zákon nahrazoval předešlé ustanovení, které zakazovalo informovanost a užívání antikoncepčních prostředků. Píseň je typickým příkladem Gainsbourgovy pozdější tvorby reflektující témata ve společnosti. Jeho způsob však byl často považován za nemorální,

[36] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes*. str. 111 (řeklad autorka)
[37] *Dalí and Gainsbourg put on big masks because they were very shy,' says author* [online]. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: doi:https://www.catalannews.com/culture/item/dali-and-gainsbourg-put-on-big-masks-because-they-were-very-shy-says-author
[38] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes*. str. 120 (překlad autorka)
[39] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes*. str. 177- 118 (překlad autorka)

či obscénní. S touto hranicí se Gainsbourg ve své pozdější tvorbě setká ještě několikrát. Písni se dostalo mnoho interpretací napříč různými hudebními žánry, v roce 1975 vyšla její reggae verze od hudebníka Judge Dreada a opět se umístila na příčkách hitparád. V roce 2003 vyšla od umělců Briana Molka a Asie Argento její podstatně chladnější, elektronická verze. Duet byl také pojat jako souhra dvou ženských vokálů namísto mužského a ženského, jako tomu je v případě originálu. Tuto verzi nahrály v roce 2006, v anglickém jazyce Cat Power a Karen Elson.

2.3 Tvorba konceptuálních alb

Po úspěchu s písní *Je T'Aime, Moi Non Plus* se Serge Gainsbourg pouští do nového pojetí své tvorby a tím jsou konceptuální alba. Písně v takovém albu na sebe navazují a album utváří celistvý příběh. Společným prvkem těchto alb je postava lyrického mluvčího, která často zosobňuje vlastnosti antihrdiny. Ačkoliv se tato alba často označují v Gainsbourgově tvorbě jako relativně úspěšná, vzhledem ke kontroverzním tématům nebyly z komerčního hlediska, které je s hudební produkcí úzce spjato, přijaty příliš dobře.

Histoire de Melody Nelson, první ze série Gainsbourgových konceptuálních alb bylo vydané v roce 1971 nahrávací společností *Philips Records*. Serge Gainsbourg zde opět vychází z klasické hudby, tentokrát ji však kombinuje s rockovým žánrem. Americký hudebník Beck na tuto skutečnost reagoval výrokem, že se jedná o „*jeden z nejlepších sňatků rocku a orchestru, který kdy slyšel.*“ [40] Název alba odkazuje na patnáctiletou dívku Melody Nelson se kterou se posluchač setkává v úvodní písni *Melody*. Gainsbourgův hlas téměř recituje text písně, který zavádí posluchače do „*une zone dangereuse, un endroit isolé“*, tedy do nebezpečného, odlehlého místa. [41] Text opět mísí Gainsbourgovu textařskou a básnickou průpravu a eskaluje zápletkou, kdy řidič vozidla Rolls-Royce narazí do dívky Melody. Významnou roli zde hraje právě orchestrální složka, která podtrhuje výpravnou atmosféru písně. S každou písní se příběh rozvíjí, postarší řidič Rolls-Royce zbavuje Melody panenství a v poslední písni *Cargo Culte* zahyne při letecké havárii.

[40] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes*. str. 137 (překlad autorka)
[41] *Https://www.paroles.net/serge-gainsbourg/paroles-melody* [online]. [cit. 2021-12-05].

Poslední řádky této písně odkazují na úvodní píseň, album tak získává elipsovitý děj „ *„Jak se jmenuješ? Melody Melody jak? Melody Nelson“.*[42] Kromě nového prvku konceptuálního alba je Gainsbourgova tvorba inovátorská i ve struktuře písní, kde se odklání od obyklého schématu střídání slok a refrénu a naopak se soustřeďuje na jejich výpravný charakter. [43]Příběh soužití staršího muže a velmi mladé dívky nápadně připomíná soužití s Jane Birkin, která postavu Melody znázorňuje na přebalu alba. Sám Gainsbourg paralelu mezi těmito dvěma ženami potvrzuje. *Histoire de Melody Nelson* je v roce 1971 zpracováno jako krátkometrážní muzikál *Melody* od francouzského režiséra Jeana-Christopha Avertyho, v hlavních rolích s Jane Birkin a Sergem Gainsbourgem.

Stejně jako *Histoire de Melody Nelson*, vzniká v roce 1973 i druhé konceptuální album *Vu de L'Extérieur* v Londýně ve spolupráci s britským skladatelem a hudebníkem Alanem Hawkshawem. Zatímco ústředním tématem *Melody Nelson* je mladá dívka a její vztah s řidičem Rolls-Royce, album *Vu de l'extérieur* se zaměřuje převážně na fekální tematiku. Taková témata nesou písně jako *La Poupée Qui Fait* či *Des Vents Des Pets Des Poums*. Tato tématika může být vnímána jako Gainsbourgova interpretace či vypořádávání se s jeho vlastními zásadami, kterými byla například kompulzivní potřeba upravenosti. Tyto zásady Gainsbourg v albu uvádí do extrémů či se je snaží humorizovat. Pomocí těchto témat také Gainsbourg polemizuje nad tématem lidství, dilematem hranic mezi člověkem vznešeným, morálně uvědomělým a člověkem, který je vnímán jako tvor mající tělesné procesy a animální vlastnosti. Motiv hranic mezi člověkem a zvířetem je znázorněn také na přebalu alba, které se skládá s fotografické koláže Gainsbourga ve středu alba obklopeného fotografiemi opic. [44] V rámci pojetí člověka a jeho pudových vlastností zahrnuje album v písních *Titicaca*, *či Sensuelle Et Sans Suite* také sexuální témata.Kontrastující téma člověka jako vznešené bytosti je v albu pojato například v romantické písni „*Je Suis Venu Te Dire Que Je M'En Vais*“, která je úvodní písní pojednávající o odcházení. Přestože toto téma oponuje pudovým motivům o kterých album pojednává, je nedílnou součástí lidského života reflektující psychické útrapy jako součást existence. Tvorba alba *Vu de L'Extérieur* bohužel odráží nezdravý životní styl zpěváka. Serge Gainsbourg je v této době poprvé hospitalizován kvůli srdečním problémům.

Ani ve svém třetím konceptuálním albu *Rock Around the Bunker* vydaném v roce 1975 neopouští Gainsbourg kontroverzní témata. Přebal alba opět obsahuje Gainsbourgův obličej, tentokrát se jedná o jednoduchý autoportrét na černém pozadí. Vzhledem k faktu, že album

[42] *Https://www.paroles.net/serge-gainsbourg/paroles-cargo-culte* [online]. [cit. 2021-12-05]. (překlad autorka)
[43] DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons*. str. 152 (překlad autorka)
[44] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes*. str. 154 (překlad autorka)

vzniká po zpěvákově srdečním záchvatu, může být tato okolnost jednou z příčin, které vedly autora k reflexi vlastního života. S podtitulkem *Nazi Rock* na obálce alba dává umělec jasně najevo tématiku, kterou se album zabývá a která poukazuje na Gainsbourgova mladá léta za Druhé světové války. O této problematice pojednává jedna z nejprovokativnějších písní tohoto alba, *Yellow Star,* kde Gainsbourg odkazuje na nošení židovské žluté hvězdy. V návaznosti na tuto životní etapu si umělec pořizuje od výrobce luxusních francouzských šperků Cartier platinovou verzi této hvězdy. Vzhledem ke kontroverzním tématům je album tabuizováno. Může však být vnímáno jako katarzní prvek tvorby Serge Gainsbourga, kdy umělec dává průchod potlačovaným pocitům. [45] Po hudební stránce v sobě toto album nese prvky amerického rock'n'rollu padesátých let. Pro určitou skupinu posluchačů, tak může jít o originální, téměř surrealistický hudební počin skládající se z melodií, které se neoposlouchají. Na druhou stranu, míra kontroverze může být vzhledem k nekorektnosti ze strany zpěváka pro mnohé posluchače i v dnešních dnech odrazujícím faktorem.

Styl surrealismus tvoří významnou část Gainsbourgova dalšího alba vydaném v roce 1976 s názvem *L'Homme à tête de chou*, v překladu „muž se zelnou hlavou". Název alba je inspirován sochou francouzského sochaře Clauda Lalanna. Tuto sochu si Gainsbourg zakoupil a umístil mezi ostatní díla ve svém domě na 5 Rue de Verneuil v Paříži. Toto album, podobně jako *Histoire de Melody Nelson* pojednává o protagonistce, v tomto případě kadeřnici Marilou. Příběh začíná písní „*Chez Max coiffeur pour hommes*" v pánském kadeřnictví, kde se zákazník snaží Marilou svést. V textu písně je Marilou podobně jako protagonistka alba *Histoire de Melody Nelson* Melody stavěna do submisivní role, zákazník ji označuje jako „*garce*", v hovorové francouzštině „lehkou děvou". Ačkoliv byl Serge Gainsbourg spojován s nejkrásnějšími ženami své doby a se spoustou nadaných žen pracoval, téma mysogynie je v jeho textech častým jevem. Píseň *Marilou reggae* je po hudební stránce předchůdkyní následujícího alba, které je vydáno celé v reggae žánru. Naopak hudební žánry alba *L'Homme à tête de chou* jsou velmi diverzní. Album kombinuje prvky rocku, country, jazzu, reggae, disco a funku, přičemž hudební žánry ukotvují jednotlivé části příběhu konceptuálního alba.

Kromě hudební části rozvíjí zpěvák na tomto albu také svou pěveckou intepretaci nazývanou „talk-over". Jedná se o téměř recitovaný projev, který má blíže spíše k přednášení poezie než ke zpěvu písní. [46] Ačkoliv se po tématické stránce podobá *L'Homme à tête de chou* albu *Historire De Melody Nelson*, liší se zejména v surrealistických prvcích. Poslední píseň alba

[45] PICAUD, Loïc a Gilles VERLANT. *L'Intégrale Gainsbourg*. str. 472 (překlad autorka)
[46] PICAUD, Loïc a Gilles VERLANT. *L'Intégrale Gainsbourg*. str. 498 (překlad autorka)

Lunatic Asylum pojednává o stavu šílenství, odehrávající se na neuro-psychiatrii, které je umocněno rytmem nástroje australských domorodců Didgeridoo. Společně se šílenstvím pojednává album o tématech obsesivní lásky, sebedestrukce, smrti a sexuality. Svým typickým hudebním provedením slučující prvky klasické hudby s prvky moderní hudby přibližuje Serge Gainsbourg svou tvorbu tvorbu jak mladším generacím, tak mezinárodní popové scéně.

2.4 Tvorba v žánru reggae

V té době padesátiletý Gainsbourg vydává své další, v mnohém převratové album *Aux armes et caetera*. Ve spolupráci s producentem Philippem Lerichommem se vydává na Jamajku nahrát zde jedno z prvních reggae alb ve francouzštině. [47] Je však důležité podotknout, že Gainsbourg nebyl průkopníkem samotného žánru reggae ve Francii. Tvorbě v žánru reggae se před ním věnoval například zpěvák Philippe Villiers, který vydal u společnosti Philips v roce 1975 LP s názvem *Je Préfère Danser Le Reggae.*

V Kingstonu se Gainsbourg setkává se členy skupiny, kteří s ním na albu budou spolupracovat. Tuto skupinu tvoří také známá dvojice hudebníků Sly a Shakespeare, kteří mimo jiné spolupracovali na albu *Infidels* amerického písničkáře Boba Dylana. Vedlejšího vokálního zastoupení se ujalo slavné trio *I Threes*, které se mimo jiné podílelo na písních největšího průkopníka reggae žánru Boba Marleyho. [48] Nové reggae zpracování dostávají také písně z Gainsbourgovy předchozí tvorby, například *Javanaise Remake* či *Marilou reggae Dub*.

Největší pozornosti se však dostává písni *Aux armes et caetera.* Písni, která je reggae interpretací na francouzskou národní hymnu *La Marseillaise*. Gainsbourg však nebyl ve své době jediným interpretem vytvářející hudební adaptace na národní hymnu. Od šedesátých let se v hudebním průmyslu hojně vyskytují formy adaptací na klasické hudební styly, ke kterým Gainsbourg svou tvorbou ve výše zmíněných albech také přispívá. Tato tendence graduje například vystoupením amerického kytaristy Jimmyho Hendrixe na festivalu *Woodstock* v roce 1969 s elektronickou verzí americké hymny *Star-Spangled Banner*. Dalším interpretem je anglická punková skupina Sex Pistols přicházející s vlastní adaptací anglické hymny *God Save the Queen* odkazující mimo jiné na punkové hnutí *No Future*. [49] Instrumentální adaptace

[47] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes*. str. 185 (překlad autorka)
[48] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes*. str. 183 – 184 (překlad autorka)
[49] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes. str.* 187 (překlad autorka)

na francouzskou hymnu *La Marseillaise* se objevila již v roce 1946 pod názvem *Echoes of France*, kterou vytvořil belgický kytarista Django Reinhardt společně s houslistou Stéphanem Grappelim. Melodie *La Marseillaise* byla také použita v úvodní části písně *All You Need Is Love* od anglické skupiny The Beatles.

Reggae interpretace hymny *La Marseillaise* zvedla ve Francii v době sedmdesátých let, kdy v zemi vzrůstal patriotismus, vlnu nevole proti zpěvákovi z řad republikánů a vyznavačů extrémních pravicových stran. Tato tenze vyústila v roce 1981 ve Štrasburku, kdy koncert narušily miliantní jednotky. Gainsbourg obtížnou situaci ustál, zazpíval hymnu se zdviženou pěstí *a cappella* a situace se zklidnila.[50] V témže roce, dva roky po vydání písně kupuje manuskript autora *La Marseillaise*, Rougeta de Lisle, který vznikl v roce 1792. Tímto krokem získává Gainsbourg k písni hudební práva. Francouzský novinář Michel Droit se v roce 1979 v časopise *Figaro* vyjádřil, že Gainsbourgova interpretace *La Marseillaise* je „*opovrhující urážkou národní písně*" a vzhledem k židovskému původu zpěvák touto interpretací a mírou kontroverze nevědomky podněcuje společnost k antisemitismu.[51] Gainsbourg na tuto výpoveď reagoval v deníku *Matin* odpovědí „nemám koule na to být jako Droit." [52] Přestože byla tvorba Serge Gainsbourga provázena častými kontroverzemi, lidé z jeho nejbližšího okolí o něm často hovořili jako o člověku introvertní, plaché povahy. Vzhledem k tomu, že mezi důvody tvorby kontroverzního obsahu mohl být způsob reflexe vnitřních pociů a touha po slávě, mohly tyto faktory přispět k vytvoření umělcova alter-ega zvaného Gainsbarre.

Vznik této osobnosti reflektuje Gainsbourgovo následující album vydané v roce 1981 *Mauvaises Nouvelles Des Étoiles.* I toto album vzniká na základě inspirace uměleckým dílem, v tomto případě stejnojmenného obrazu od švýcarského malíře Paula Klee. Album vznikalo na Bahamách a zpěvák na něm spolupracuje se stejnými hudebníky, kteří se podíleli na albu *Aux Armes et caetera*. Gainsbourgovo alter-ego Gainsbarre je na albu představeno v písni *Ecce Homo.* V textu písně je představen jako *„a jo tohle jsem já Gainsbarre / najdete mě náhodou / v nočních klubech a barech".*[53] Gainsbourg své alter-ego komentuje formulí „*Gainsbourg se barre, Gainsbarre se bourre*" neboli „*Gainsbourg mizí, Gainsbarre se opíjí*". [54] O tématu osobností duality pojednával Serge Gainsbourg již v předchozí tvorbě, například

[50] KOECHLIN, Stéphane, THÉBAULT, Hubert, THOMAZEAU, François. *1000 chansons françaises. str. 600 (překlad autorka)*
[51] *La méprisable insulte au chant de notre patrie* (překlad autorka)
[52][online]. [cit. 2021-12-05]. Dostupné z: doi:https://www.lemonde.fr/culture/article/2006/08/31/gainsbourg-metisse-la-marseillaise_808265_3246.html (překlad autorka)
[51] *Https://www.paroles.net/serge-gainsbourg/paroles-ecce-homo* [online]. [cit. 2021-12-04]. (překlad autorka)
[54] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of* Gitanes. str. 254 (překlad autorka)

v roce 1966 písni *Docteur Jekyll et monsieur Hyde*. Jeho alter-ego je také ztvárněno v životopisném filmu *Serge Gainsbourg: Heroický život,* kde je postava Gainsbarre vyobrazena jako animovaná karikatura s Gainsbourgovými přehnanými vzhledovými rysy. Vzhled karikatury nemusí být v tomto případě vnímán jako zkreslení na fyzické úrovni, ale také osobnostní. Vzhledem ke kontroverzním tématům, kterými se Gainsbourg ve své provokativní tvorbě zaobírá, může být Gainsbarre vnímán jako antihrdina zastřešující tato témata. Podobně jako v případě alba *Vu de L'Extérieur,* pojednává toto album v písni *Evguenie Sokolov* o fekálních tématech. Fekálními tématy se zabývá Gainsbourgův stejnojmenný humoristický román, který byl vydán v roce 1981.

Producent Philippe Lerichomme nebyl k nahrávání druhého reggae alba příliš nakloněn. Vnímal jako pravděpodobné, že úspěchům *Aux Armes Et caetera* se další album ve stejném žánru bude obtížně vyrovnávat. [55] Tato teze se v následujících měsících po vydání alba *Vu de L'Extérieur* potvrdila. Ve stejném roce se však Gainsbourg podílí na některých písních vydaných mimo svou produkci. Konkrétně spolupracuje na albu *Amour, L'Année Zéro* francouzského zpěváka Alaina Chamforta. Úvodní píseň alba *Bambou*, jejíž text pochází z Gainsbourgova pera pojednává o jeho nové partnerce, francouzské modelce a zpěvačce Ćaroline von Paulus. Gainsbourg do toho alba dále přispívá například písněmi *Malaise En Malaisie* či *Baby Boum*. Jejich spolupráce je příkladem, že Gainsbourgova alba nemusela v jeho tvorbě hrát vždy nejsilnější roli, zpěvákovy spolupráce s ostatními umělci a skládání písní bylo v jeho tvorbě také podstatnou disciplínou.

2.5 Hudební produkce během 80. let

Osmdesátá léta a přechod k elektronické hudbě znamenala pro hudební průmysl hned několik významných změn. Vzrostla možnost projevu ve francouzských rádiích, což mělo za následek vznik nových stanic, příliv interpretů přinášející nové hudební žánry a jejich kombinace. Vinylové desky byly nahrazeny kompaktními disky (CD), které vedly k rozmachu hudební digitalizace. Dalším podnětem byl technický pokrok vedoucí k rozvoji hudebních klipů. Vizuální doprovázení hudebních nahrávek tak zaznamenalo vzrůstající popularitu. [56] Díky těmto okolnostem začínal v hudbě vrůstat také marketingový byznys.

[55] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes. str. 252* (překlad autorka)
[56] SAKA, Pierre, PLOUGASTEL, Yann. *La chanson française et francophone. Str.* 89 (překlad autorka)

Ve Francii se v té době zvyšovala moc levicových stran v čele s prezidentem Françoisem Mitterrandem. Situace ve společnosti nebyla příliš přiznivá, mimo jiné kvůli rostoucí nezaměstnanosti. Serge Gainsbourg se v této době, v roce 1984 dopustil nechvalně proslulého skandálu. Během vysílání televizního pořadu *Sept Sur Sept* spálil se slovy „*není to kvůli chudým lidem, ale kvůli nukleárním silám*“ 500 frankovou bankovku na důkaz nesouhlasu s aktuální daňovou situací. [57] Tento čin vyvolal vzhledem ke společenské situaci ve Francii vůči Gainsbourgovu v lidech spíše nevoli.

Vlna negativních reakcí na tuto událost byla pravděpodobně jedním z důvodů, proč se umělec rozhodl nahrát své následující album *Love On The Beat* v Americe. Dalším důvodem mohla být skutečnost, že Gainsbourgův producent Philippe Lerichomme byl v té době zaujat albem *Trash It Up* od skupiny *Southside Johnny and The Jukes*, na kterém se podílel jako spoluproducent Billy Rush, se kterým Gainsbourg následně na albu *Love On The Beat* spolupracoval.[58] Album vychází v roce 1984, duo Gainsbourg a Gainsbarre přichází s dalšími kontroverzemi. V první řadě se album odděluje od umělcovy reggae tvorby a naopak přichází s inovátorským, elektro-funkovým zpracováním. Všechny písně alba jsou v anglickém jazyce a jedním z jejich ústředních témat je homosexualita. Toto téma je deklarováno již na přebalu desky, kde je Gainsbourg zachycen americkým fotografem Williamem Kleinem v podobě travesti ženy. Téma homosexuální orientace se objevuje v písních *Kiss Me Hardy, I'm The Boy* či *David Son Of A Bitch*. Sám zpěvák tuto tématiku komentuje několika osobními sexuálními zkušenostmi s osobami stejného pohlaví. [59] Pravděpodobně nejkontroverznější písní z celého alba je *Lemon Incest,* která však o tématu homosexuality nepojednává. Zpěvák do písně, která je interpretací *Étude*, *Opus. 10, No. 3* od Frédérika Chopina a především do jejího videoklipu obsazuje svou tehdy třináctiletou dceru Charlotte, která v písni zpívá o *„tom, že se spolu nikdy nebudou milovat“*.[60] Tato píseň způsobila obrovský skandál, Gainsbourg posléze čelil mnoha obviněním z propagace incestu a pedofilie. Umělcová bývalá partnerka a matka Charlotte Gainsbourga bránila, nařčení vyloučila a označila jeho soukromé chování za velmi *„pudique“,* v překladu ostýchavé, cudné. [61] Sama Charlotte označila tuto hudební zkušenost za *„naprosto nevinnou*“.[62]

[57] *Le billet brûlé de Gainsbourg vendu aux enchères* (překlad autorka)
[58] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes*. str. 266 (překlad autorka)
[59] DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons*. str. 203 (překlad autorka)
[60] *Https://www.paroles.net/charlotte-gainsbourg/paroles-lemon-incest* [online]. [cit. 2021-12-05].(překlad autorka)
[61] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes. str.* 271 (překlad autorka)
[62] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes*. str. 325 (překlad autorka)

V písni *Hmm Hmm Hmm* popisuje Gainsbourg část své tvůrčí krize *„mám pochyby, příšerné pochyby / hmmm hmmm hmm / obavy z tvoření*. [63] V textu se dále odkazuje na spisovatele Edgara Allana Poea či Artura Rimbauda a klade si otázku, zda je možné se těmto literátům v tvorbě vyrovnat. Vliv na umělcovu tvůrčí krizi mohlo mít mimo jiné zpěvákovo zhoršující se zdraví a přetrvávající sklony k alkoholismu. Tyto okolnosti reflektuje Gainsbourg v romantické písni *Sorry Angel*, která se na albu svou tklivostí vyjímá. V časopisu *Rock&Folk* popisuje Gainsbourg svůj vztah k andělům jako k „*asexuálním bytostem, s blízkostí k čistotě a špinavosti*“ [64] Tíživá témata tohoto alba, vytváří stejně jako Gainsbourgův výrok k písni *Sorry Angel* dichotomii čistoty a špinavosti, kterou v sobě album *Love On The Beat* nese.

2.6 Poslední roky tvorby aneb bláznovo requiem

V roce 1987 vzniká Gainsbourgovo poslední vydané album nesoucí název *You're Under Arrest*. Album má podobně jako jeho předchůdce *Love On The Beat* elektronický nádech, je ovšem obohaceno rapovými výstupy. Ani toto album není v případě sexuální tématiky výjimkou, pojednává o ni v písních *Suck Baby Suck,* či *Five Easy Pisseuses*. Podobně jako v případě konceptuálních témat má svou protagonistku, kterou je v tomto případě Samanta. Tato postava vystupuje mimo jiné v protidrogové písni *Aux Enfants De La Chance*. Ačkoliv později dcera Charlotte v magazínu Vanity Fair připouští otcovu závislost na cigaretách a alkoholu, spojitost s drogami odmítá. **[65]** Je tedy paradoxem, že listopadu roku 1988 je Gainsbourgova tehdejší partnerka Bambou zadržena policií z důvodu opouštění domu drogového dealera. **[66]** Gainsbourg stále více pociťuje následky svého životního stylu. V interview pro svého přítele a novináře Gillese Verlanta se svěřil „ Měl jsem vše, a zároveň již nic nemám. Myšlenka štěstí je mi cizí. Nedokážu si ji představit, a tedy ji nevyhledávám“.**[67]**

V roce 1989 vydává Philips Records soubor 9 CD a 207 písní s názvem *De Gainsbourg À Gainsbarre.* Zpěvákovi se však rapidně zhoršuje zdraví, stále častěji bývá hospitalizován, mimo jiné kvůli srdečním záchvatům. V roce 1990 začalo vnikat nové album, které mělo být inspirované hudebním žánrem blues. Philippe Lerichomme producentem

[63] *Https://www.paroles.net/serge-gainsbourg/paroles-hmm-hmm-hmm* [online]. [cit. 2021-12-05]. (překlad autorka)
[64] KOECHLIN, Stéphane, THÉBAULT, Hubert, THOMAZEAU, François. *1000 chansons françaises.* str. 703-704 (překlad autorka)
[65] *Https://www.paroles.net/serge-gainsbourg/paroles-ecce-homo* [online]. [cit. 2021-12-04]. (překlad autorka)
[66] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes. str.* 284 (překlad autorka)
[67] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes*. str. 286 (překlad autorka)

Dominiquem Blanc-Francardem pro Gainsbourga mimo jiné připravoval s producentem remix zpěvákovy písně z roku 1968, *Requiem Pour Un Con*. Gainsbourg stihl nahrávku slyšet, jejího vydání se však již nedožil.

2.7 Posmrtná tvorba Serge Gainsbourga a jeho odkaz

Před svým skonáním měl Serge Gainsbourg a jeho tým rozpracované některé projekty, které z důvodu jeho úmrtí nepodařilo dokončit. Jedním z těchto prjektů je album *Moi m'aime bwana* obsahující čtyři nedokončené písně. Vyjma tohoto alba je Gainsbourgovou poslední písní *Un homme dans l'hombre*. Tato píseň byla v roce 1990 součástí televizního vysílání, vokální složky se zhostila Jane Birkin, doprovázena Gainsbourgem na klavír. Gainsbourg tuto píseň věnoval svému dlouholetému hudebnímu producentovi, aranžérovi a příteli Philippovi Lerichommovi. Mimo Gainsbourgovu hudební tvorbu plánoval umělec zrealizovat filmovou adaptaci románu *Robinson Crusoe* od Daniela Defoe, v hlavní roli s francouzským hercem Christophem Lambertem.[68] V rámci posmrtných interpretací Serge Gainsbourga vydává v roce 1995 zpěvačka Zizi Jeanmaire album *Zizi au Zénith*, které obsahuje interpretace patnácti Gainsbourgových písní. Vzhledem k jeho původu a historii byly jeho písně zhudebněny na albu *Great Jewish Music: Serge Gainsbourg*. Na tomto albu sdružuje americký hudebník John Zorn pod záštitou svého hudebního vydavatelstcí *Tzadik* hudebníky, kteří adaptují Gainsbourgovy písně. V americké produkci vydala také v roce 2000 zpěvačka Madonna duet s dcerou Serge Gainsbourga Charlotte s názvem *What It Feels Like for a Girl.* Jeho tvorba byla populární také ve východní části zeměkoule. Jazzová píseň *Intoxicated Man* byla v roce 1995 vydána jako součást stejnojmenného alba australského hudebníka Micka Harveyho, který Gainsbourgovy písně interpretoval v angličtině a přispěl tak k jejich mezinárodnímu dosahu. V Japonsku vyšlo v roce 1996 album *Gainsbourg Tribute ´95,* které bylo adaptované do japonského jazyka. [69] V celkovém měřítku se pravděpodobně největšímu počtu interpretací dostalo jeho písni *La Javanaise*.

Popularita jeho tvorby se znovu zvýší na přelomu tisíciletí, kdy Gilles Verlant publikuje jeho biografii, která poskytuje dosud nezveřejněné detaily jeho života a kariéry. Kromě této události hraje svou roli také okolnost, že generace mladých lidí, která poslouchala tvorbu Serge Gainsbourga zejména v osmdesátých letech v této době dospěla. [70] Z této okolnosti lze

[68] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*. str. 1214 (překlad autorka)
[69] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*. str. 1328 (překlad autorka)
[70] DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons*. str. 252-253 (překlad autorka)

konstatovat, že svým rebelstvím reflektuje tvorba Serge Gainsbourga jednu z kulturních hodnot Francie v 90. let. Vliv tvorby Serge Gainsbourga se tak odráží nejen v této dekádě, ale i v soudobé umělecké sféře.

3 Serge Gainsbourg a jeho kariéra skladatele a textaře

3.1 Počátky skladatelské a textařské kariéry

Gainsbourgova kariéra se v odvětvích skladatelství a textové tvorby propojuje, proto jsou tyto oblasti popsány v jedné kapitole. Skladatelská a textařská produkce obsahuje jak Gainsbourgův autorský repetoár, tak jeho tvorbu ve spolupráci s ostatními interprety, přičemž obě tyto disciplíny opět slučují jak textařské umění tak skladatelské. V Gainsbourgových začátcích je skladatelské a textařské působení na hudebním poli prostředkem, který mu pomáhá se více dostat do povědomí na hudební scéně. Jako již známá skladatelská osobnost se angažuje v hudební sféře po celou svou kariéru.

Na počátku svého uměleckého působení je Gainsbourg ovlivněn tendencemi umělecké scény levého břehu Paříže, mezi jejíž výrazné znaky patřil francouzský šanson. Gainsbourg, v té době známý díky své písni *Le poinçonneur des Lilas,* vytváří v roce 1964 píseň *Les P'tits Papiers* interpretovanou zpěvačkou Régine, která reflektuje vliv šansonu na umělcovu tvorbu. [71] Ve svých začátcích tvoří také písně pro zpěvačku Michèle Arnaud, která nazpívala jednu z jeho prvních textařských prvotin z roku 1958, *Douze belles dans la peau.* Mezi další zpěvačky interpretující Gainsbourgovy texty patřily Juliette Gréco, interpretka Gainsbourgovy písně *La Javanise*, či Françoise Hardy. Z jejich spolupráce vzešla například *Comment Te Dire Adieu*. Tato píseň vznikla jako adaptace anglické verze *It Hurst to Say Goodbye* a stala se jedním z hitů roku 1969.

3.2 Spolupráce s France Gall

Ve svých počátcích spolupracuje Gainsbourg také se zpěvačkou France Gall. Jednou z jejich prvních úspěšných písní se stává *Poupée de cire, poupée de son.* Tato píseň zaznamenává užití klasické hudby, které je v Gainsbourgově tvorbě poměrně častým jevem. V tomto případě se jedná o část z pianové sonaty *Prestissimo, n° 1 opus 2, složené Ludwigem van Beethovenem v roce 1795.*[72] France Gall reprezentuje s touto písní v roce 1965 Lucembursko na prestižní soutěži Eurovize v italské Neapoli. Vítězství France Gall znamená úspěch nejen pro ni, ale také pro Gainsbourga, jehož texty se díky

[71] KOECHLIN, Stéphane, THÉBAULT, Hubert, THOMAZEAU, François. *1000 chansons françaises*. str. 258 (překlad autorka)
[72] PICAUD, Loïc a Gilles VERLANT. *L'Intégrale Gainsbourg*. str. 240 (překlad autorka)

mezinárodnímu dosahu této soutěže dostávají do povědomí i mimo frankofonní hudební scénu. Písni *Poupée de cire, poupée de son* se v návaznosti na tuto skutečnost dostává mnoho jazykových adaptací, mezi které patří například verze v německém jazyce pod názvem *Das War Eine Schöne Party*. [73] O rok později interpretuje France Gall další Gainsbourgovu píseň s názvem *Les Sucettes*. Píseň pojednávající o anýzových lízátkách v sobě nese frivolní podtext, kterého si však Gall během své interpretace pravděpodobně nebyla vědoma. Ačkoliv se píseň stala úspěšnou, konfrontace France Gall s podtextem písně vedla k rozhořčení zpěvačky. Na svou obranu France Gall uvedla, že píseň nazpívala „s nevinností, na kterou je hrdá“[74] Píseň *Les Sucettes* svým kontextem zaznamenává proměny v Gainsbourgově textařské kariéře, kdy ke svým záměrům přidává provokaci, která se později stane jedním z jeho hlavních jmenovatelů. Spolupráce s Gainsbourgem mohla být umělci ku prospěchu, zároveň však obsahovala jistá rizika, vzhledem k faktu že France Gall musela kvůli této písni čelit řadě nepříjemných situací.

3.3 Pozdní skladatelská tvorba

Největší podíl svých textů a písní složil Serge Gainsbourg pro jednu ze svých hlavních múz – Jane Birkin. Evidence tvorby, která je Birkin dedikována je zaznamenána ve druhém díle vydání edice *Mon Propre Rôle* reflektujícím Gainsbourgovy texty pod názvem *Pour Jane.* Tato část se otevírá textem k písni *Jane B,* který vyzdvihuje rysy této francouzské módní ikony šedesátých let „„*Příznačně / Modré oči / Kaštanové vlasy / Jane B“*. [75] Text svým pojetím vychází z románu *Lolita* spisovatele Vladimira Nabokova „*Hledá se: Hazeová Dolores/ Vlasy: plavé, Rty: jak růžička / Věk pět tisíc tři sta dní má dnes*“. [76] Hudební podklad k této písni opět vychází z hudby klasické, v tomto případě se jedná o skladbu *Preludium No. 4* od francouzského skladatele Frederika Chopina. [77] Gainsbourg vytvořil pro Jane Birkin také celá hudební alba, která představují většinu jejího hudebního repertoáru. Pasáž *Pour Jane* zaznamenává písně z alb *Di Doo Dah* z roku 1973 a *Ex Fan Des Sixties* z roku 1978. Kromě těchto alb vytvořil umělec také album *Baby Alone In Babylone,* které je jejich první spoluprací od doby, kdy se jako partneři v soukromé rovině rozešli. Skutečnost, že mimořádné spojení mezi těmito dvěma osobnostmi přetrvalo, reflektuje píseň z tohoto alba

[73] PICAUD, Loïc a Gilles VERLANT. *L'Intégrale Gainsbourg.* str. 242 (překlad autorka)
[74] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes*. str. 83 (překlad autorka)
75 GAINBSOURG,Serge. *Mon propre rôle II.* str. 19 (překlad autorka)
76 NABOKOV, Vladimir. *Lolita* [online]. [cit. 2021-12-04]. ISBN 978-80-7432-355-3.
77 PICAUD, Loïc a Gilles VERLANT. *L'Intégrale Gainsbourg*. Str. 367 (překlad autorka)

Fuir Le Bonheur De Peur Qu'il Ne Le Sauve. V době, kdy tato píseň vzniká je součástí Gainsbourgovy osobnosti jeho alter-ego Gainsbarre. Dualita jeho osobnosti je zachycena ve videoklipu k této písni, kde Jane Birkin svou postavou v pozadí kontrastuje s Gainsbourgem/Gainsbarrem na tmavém popředí. Jane Birkin posléze zařadila tuto píseň do všech svých vystoupení a francouzská herečka Catherine Deneuve přednesla právě tuto píseň v rámci smutečního projevu během zpěvákova pohřbu v roce 1991. [78] Album *Baby Alone In Babylone* bylo později oceněno Zlatou Deskou a získalo hudební ocenění francouzské Akademie Charles Cros.

Ačkoliv Gainsbourg dedikoval Jane Birkin pravděpodobně největší podíl ze své textařské dílny, nebyla jedinou ženou, které ve druhé polovině své skladatelské kariéry významně pomohl v hudební kariéře. Simultánně s albem *Baby Alone In Babylone* tvořil Gainsbourg v roce 1983 popové album *Pull Marine* pro zpěvačku a herečku Isabelle Adjani. Skutečnost, že obě tato alba vznikala v Londýně ve stejném studiu se podepisuje na hudební podobnosti těchto dvou alb, ačkoliv album *Pull Marine* disponuje dynamičtějším hudebním aranžmá. [79] Když se o tři roky později narodil Gainsbourgův syn Lulu, napsal pro něj zpěvák píseň, jejíž interpretaci přenechal jeho matce, francouzské modelce zvané Bambou. Pro Bambou bylo nahrávání jejím prvním hudebním počinem, na jehož základě poté vydala ve spolupráci s Gainsbourgem v roce 1989 album *Made In China*. Jedním z ústředních témat tohoto alba byl evropsko-asijský původ Gainsbourgovy partnerky. Jednou z výrazných písní tohoto alba je píseň *J'Ai Pleuré Le Yang-Tsé*, která je adaptací na známější *Cry Me A River*. Ve své pozdní textařské tvorbě ovlivnil Serge Gainsbourg také hudební kariéru zpěvačky a herečky Vanessy Paradis, která se díky úspěchu alba *Variations sur le même t'aime* hudebně zviditelnila. Proces psaní textů pro Paradis však nebyl pro Gainsbourga snadným úkolem. Nabídka přišla poté, co žena jejího textaře zemřela a několik jeho textů bylo odmítnuto. Z Gainsbourgovy bohaté skladatelské a textařské kariéry, během níž tvořil písně pro ostatní interprety, vyplývá, že pro něj mohl být tento typ působení na hudební scéně jak dalším prostředkem prezentace, tak reflexí osobního života vzhledem k faktu, že některé zpěvačky byly zároveň jeho partnerkami.

Ačkoliv je většina Gainsbourgových písní interpretována zpěvačkami, umělec spolupracoval i se zpěváky a hudebníky. V počátcích své kariéry byl jedním z interpretů Gainsbourgových písní zpěvák Sacha Distel, který v roce 1966 nazpíval píseň *Mamadou*.

[78] PICAUD, Loïc a Gilles VERLANT. *L'Intégrale Gainsbourg*. str. 642 (překlad autorka)
[79] PICAUD, Loïc a Gilles VERLANT. *L'Intégrale Gainsbourg. str.* 642 (překlad autorka)

Mezi úspěšné Gainsbourgovy hudební počiny patří například jeho písně z alba *Amour Année Zéro* zpěváka Alaina Chamforta. V 70. a 80. letech spolupracuje se šansoniérem Jacquesem Dutroncem například na písních *L'Amour Prison*, *L'Ethylique* či *Le Bras Mécanique.* V té době se ve své kariéře setkává také se zpěvákem Alainem Bashungem, jejichž společné záliby v hudbě a konzumaci alkoholu vyústily v roce 1982 v rockové album s názvem *Play Blessures*, které obsahuje výstřední texty a bývá označováno za undergroundovou sféru francouzské rockové hudby. [80] Interpretací se dostalo také písním z Gainsbourgova hudebního repertoáru. Píseň z počátků jeho hudební tvorby *Scenic Railway* z alba *Gainsbourg Confidentiel* později interpretoval zpěvák Daniel Darc, či píseň *Là-bas c'est naturel* z alba *Gainsbourg percussions* adaptoval do vlastní verze perkusionista Cyro Baptista. Písně z jeho rané a pozdější tvorby adaptuje na svém albu *Pink Elephants* v roce 1997 australský hudebník Mick Harvey.

3.4 Serge Gainsbourg jako skladatel filmových podkladů

Kromě spolupráce s interprety působí Serge Gainsbourg také jako skladatel filmových písní. Jeho prvním počinem v tomto odvětví je hudba k francouzské romantické komedii z roku 1959 s názvem *L'eau á la bouche*. V průběhu této kariéry pracuje Serge Gainsbourg převážně s francouzskou produkcí, do které se řadí například dramata *Si j'étais un espion*, L'Horizon, či thriller *La Horse.* Spolupracuje však i s produkcí zahraniční a to například na německém filmu *Piggies* či francouzsko-italském filmu *Les Chemins de Katmandou*. Stejně jako v případě své hudební tvorby je Gainsbourg schopen vytvářet hudbu k filmům zcela rozličných žánrů od dramat po komedie.

3.5 Užití hudebních prvků ve vlastní tvorbě

3.5.1 Práce s fonetikou slov

Během počátků tvorby vlastního hudebního repertoáru pracoval Serge Gainsbourg nejvíce se třemi prvky, mezi které patřila práce se zvukem jednotlivých slov, s jazykovou

[80] PICAUD, Loïc a Gilles VERLANT. *L'Intégrale Gainsbourg*. str. 625 (překlad autorka)

stránkou písní a jejich formální podobou. Prvek práce s fonetickou stránkou jednotlivých slov v textu můžeme vidět například v písni z roku 1963 *Elaeudanla Téïtéïa,* ve které se pracuje se zvučností jednotlivých hlásek - *Na mém přenosném remingtonu / Napsal jsem tvé jméno Laetitia / Elaeudanla Teïtéïa.“*[81]

Název písně odkazuje na jméno Laetitia, které se však skládá z přehláskovaných písmen ve jméně (L, a, e dans l'a, t, i, t, i, a). [82] Způsob, jakým Gainsbourg tvoří tento text se vyznačuje jistou uvolněností, která kontrastuje s konvencemi písní ve Francii v 70. letech. [83] Gainsbourgova práce se zvučností jednotlivých hlásek je patrná také v názvech písní, a to například v písni *Shu ba du ba loo ba,* která je součástí alba *Initials BB*. Práce se zvuky v písni podporuje její taneční nádech, textově píseň pojednává o dobové novince, mluvící hračce – „*koupil jsem pro Annu / fantastickou věc / mluvící zvíře.“*[84] Onomatopoické prvky zaznamenává i píseň *Di Doo Dah,* která je pilotní písní stejnojmenného debutového alba Jane Birkin, či píseň *Boum Badaboum* interpretována zpěvačkou Minouche Barelli.

Práci s fonetickými prvky komponuje Gainsbourg i do textů písní. V písni *La Gadoue,* jejíž interpretkou je zpěvačka Petula Clark, přichází Gainsbourg s poněkud stereotypním tématem Anglie jako země, která je synonymem deštivého počasí. Gainsbourg navozuje pomocí užití anafory v textu dojem padající vody „*Du mois de septembre au mois d'août/Faudrait des bottes de caoutchouc/Pour patauger dans la gadoue/La gadoue, la gadoue, la gadoue/Hou la gadoue, la gadoue.“*[85] Práce se zvukovými dispozicemi jednotlivých slov se v Gainsbourgově tvorbě netýká jen francouzského jazyka, přesahuje i do jazyka anglického. Píseň *Baille Baille Samantha* by tak v uších mluvčího anglického jazyka mohla být interpretována jako „*Bye Bye Samantha*“, přičemž francouzské slovo „baille“ odkazuje na slovo „tanec“ a anglické slovo „bye“ odkazuje na výraz rozloučení.

Frekventovaným prvkem je v Gainsbourgově tvorbě také vztah mezi zvukovými dispozicemi jednotlivých slov a jejich významy. Tento prvek můžeme vidět v názvech písní *Malaise en Malaisie* a *Litanie et Lituanie,* či ve výše zmiňované písni *Lemon Incest,* které je přisuzována druhotná intepretace *Lemon In Zeste*. Gainsbourg také pojí jednotlivá slova do sebe, jako například v písni *Apocalypstick*, která byla vydána jako součást alba Jane Birkin *Ex Fan Des Sixties* a zaznamenává spojení dvou slov „*apocalypse*“ a „*lipstick*“.

[81] *Https://www.paroles.net/serge-gainsbourg/paroles-elaeudanla-teiteia* [online]. [cit. 2021-12-04].
[82] PICAUD, Loïc a Gilles VERLANT. *L'Intégrale Gainsbourg*. str. 197 (překlad autorka)
[83] GAINBSOURG,Serge. *Mon propre rôle I*. str. 9 (překlad autorka)
[84] PICAUD, Loïc a Gilles VERLANT. *L'Intégrale Gainsbourg*. str. 265 (překlad autorka)
[85] PICAUD, Loïc a Gilles VERLANT. *L'Intégrale Gainsbourg*. str. 267 (překlad autorka)

3.5.2 Jazyková a formální rovina písní

V jazykové rovině se v Gainsbourgových textech frekventovaně vyskytuje užití anglicismů, které někdy bývá v jeho monografiích označováno jako „franglais“, neboli „frangličtina“. Takový jev se vyskytuje například v textu písně *Vamps et Vampires* „*Because les seins / Because les reins/ Because l'amour*“ [86] v písni *La Javanaise Remake* „*J'avoue / J'en ai / Bavé / Pas Vous / Love*“ [87] či v písní *Chasseur d'Ivoire „ Un jour se dire GO*“ [88], kdy zpěvák umisťuje slova z jednotlivých jazyků vedle sebe. Tento jev vzniká na počátku Gainsbourgovy kariéry a vychází z tendence francouzské hudby 70. let, kdy většina písní v hitparádách byla francouzskými adaptacemi na anglické interprety, mezi které patřili například The Beatles nebo Bob Dylan. [89] Gainsbourg však tento prvek využívá i ve své pozdní tvorbě, nikoliv jako výsledek adaptace anglických písní, ale jako součást jeho vlastní produkce.

Formální strana písní vychází z počátků Gainsbourgovy kariéry, které jsou ovlivněny pařížským moderním šansonem. Tato hudební forma velmi dbá na formální stranu písní. Ačkoliv se Gainsbourg během své kariéry odklání od šansonu, důraz na formu písní zůstává po celou dobu jedním z hlavních znaků jeho tvorby. Gainsbourgovy texty jsou z většiny rýmované, umělec často pracuje s veršem sdruženým, který se vyskytuje například v písni z roku 1959 *La Recette de l'Amour Fou* – „*Dans un boudoir introduisez un cœur bien tendre /Sur canapé laissez s'asseoir et se détendre /Versez une larme de porto / Et puis mettez-vous au piano*“.[90]

3.6 Pozdní roky skladatelské a textařské tvorby

Gainsbourg ve svých písních pojednává zejména o provokativních tématech reflektujících události ve francouzské společnosti. Na vrcholu své skladatelské kariéry, v 80. letech, k tomuto prvku přidává téma temných zákoutí lidské mysli a vlastností. S tímto tématem souvisí existence jeho alter-ega Gainsbarre, které je v této problematice mnohem

[86] GAINBSOURG,Serge. *Mon propre rôle II*. str. 90 (překlad autorka)
[87] GAINBSOURG,Serge. *Mon propre rôle II*. str. 129 (překlad autorka)
[88] GAINBSOURG,Serge. *Mon propre rôle II*. str. 156 (překlad autorka)
[89] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes*. str. 80 (překlad autorka)
[90] GAINBSOURG,Serge. *Mon propre rôle I.* str. 38

otevřenější než Gainsbourg. V této době zahrnuje jeho tvorba surrealistické prvky, ke kterým však dostává první impulzy již na počátcích své kariéry během spolupráce s Borisem Vianem. Ve stejné době vydává také publikaci svých textů s příznačným názvem *Au Pays Malices*, neboli „*Do Zemí Zla*." Kromě surrealistických témat přidává Gainsbourg do své tvorby nový prvek, kterým je nostalgie. Ve svých textech, zejména na albu *Mauvaises Nouvelles Des Étoiles*, pojednává o uplynulém čase, tématu pomíjivosti a uzavřenosti. Tyto prvky zachycuje také píseň *La Nostalgie Camarade*, ve které dochází ke kontrastu mezi povzbudivou, rytmickou reggae melodií, textem pojednávajícím o nostalgii a videoklipem k písni, který zachycuje výjevy z válek. Kvůli těmto tématům svých písní se Gainsbourg často setkává s označením nihilisty, ačkoliv se dle svých slov považuje spíše za „aquoibonistu" . Význam tohoto slova osvětluje ve stejnojmenné písni, která je součástí alba *Ex Fan Des Sixties* z repertoáru Jane Birkin – „jsem člověkem jakýmkoliv/smutný vtipálek/který vždy říká/cokoliv." [91] V návaznosti na četná kontroverzní témata, která jsou veřejností často nepochopena a odmítnuta, je Gainsbourgova tvorba označována také jako upřímná. Na toto tvrzení reaguje Gainsbourg výpovědí, že „je natolik upřímný, nakolik je schopen to unést." [92] Tato míra upřímnosti v jeho tvorbě v mnoha ohledech koresponduje s mírou provokativnosti, která se v tomto období stává nedílnou součástí umělcovy tvorby.

3.7 Práce s literárními zdroji, vlastní literární produkce

Gainsbourgova výše zmiňovaná alba *L'*Homme à tête de chou a *Mauvaises Nouvelles des Étoiles* vychází z umění sochařského a malířského. Velká část jeho tvorby je inspirována literaturou. Gainsbourg se inspiruje například díly *Journal de l'année de la peste* od Daniela Defoe, romány *Là-Bas* či *À Rebours* od Jorise-Karla Huysmanse. Gainsbourg ve své tvorbě také hojně čerpá z poezie. Inspiruje se například poezií 19. století, kterou reflektuje píseň *Sonnet d'Arvers*, která je zhudebněním stejnojmenného poetického útvaru, jehož autorem je básník Félix Arvers. Inspiraci nalézá také u svých současníků, kterým byl například básník Jacques Prévert. Z jeho díla Gainsbourg vychází v textu k písni *La Chanson de Prévert*, kterou interpretovala zpěvačka Michèle Arnaud. Velkou složku představují v Gainsbourgově tvorbě francouzští prokletí básníci Paul Verlaine, Arthur Rimbaud a Charles Baudelaire.

[91] *Https://www.paroles.net/serge-gainsbourg/paroles-hmm-hmm-hmm* [online]. [cit. 2021-12-05]. (překlad autorka)
[92] GAINBSOURG,Serge. *Mon propre rôle II*. str. 90 (překlad autorka)

Zejména s Charlesem Baudelairem jej pojí hudební adaptace Baudelairovy básně *Le Serpent qui danse,* kterou Baudelaire v roce 1857 dedikoval své milence Jeanne Duval. Variace na Baudelairovy básně se objevují také v Gainsbourgově albu *Initials BB.*, které Gainsbourg podobně jako jeho literární vzor věnoval své milence, Brigitte Bardot. V adaptacích Baudelairova díla se Gainsbourg inspiroval u francouzského básníka a šansoniéra Léo Ferrého. Léo Ferré patřil mezi první interprety, kteří Baudelairovy básně zhudebnili, v jeho případě se jedná konkrétně o EP, které má totožný název jako Baudelairova sbírka, *Les Fleurs Du Mal*. Kromě Baudelairových děl adaptoval Ferré také díla Paula Verlaina, Arthura Rimbauda, či Aragona.

Gainsbourg hledal inspiraci pro svou tvorbu také v dadaismu, který je zachycen například v písni *L'Anamour.* Text této písně odkazuje užitím techniky automatického psaní a prostředků zvukových asociací ke způsobu psaní dadaistických autorů Stéphana Mallarmého a Guillauma Apollinaira. [93] Vzhledem ke Gainsbourgovým adaptacím na díla těchto básníků, povaze jeho tvorby obsahující kontroverzní témata a jeho pohnutému životnímu osudu bývá sám Gainsbourg označován jako prokletý básník moderní doby.

Serge Gainsbourg je na literárním poli také autorem aforismů a románu *Evguénie Sokolov*. Aforismy jsou zaznamenány v osmé části sbírky *Mon Propre* Rôle pod náuvem *Ecce Homo.* Nejčastěji se jedná o humorné zpracování témat lásky, židovské víry, žen a Gainsbourgovy záliby v luxusních vozech. Gainsbourgův román *Evguénie Sokolov* vychází v roce 1980 v nakladatelsví *Gallimard*. Protagonistou tohoto románu je malíř, který je sužován plynatostí. Gainsbourg k tomuto dílu dodává, že jde o autobiografii obsahující zkreslené prvky, které mohou odrážet styl britského malíře Francise Bacona, jehož obrazy se často vyznačovaly vyobrazeními různě deformovaných obličejů a těl. Sokolov na základě svého postižení tvoří plátna, která se stávají úspěšnými. Navzdory svým úspěchům podlehne následkem zhoršujícího se zdraví své nemoci. [94] Román se dočkal převážně negativního hodnocení, v týdeníku *Le Journal du Dimanche* kritizuje spisovatelka *Anette Colin-Simard* převážně tématiku, kterou označuje za „hrubost přesahující představivost". [95] Z této odezvy lze konstatovat, že Gainsbourgova tvorba i v literární oblasti neopouští kontroverzní témata a provokace.

[93] PICAUD, Loïc a Gilles VERLANT. *L'Intégrale Gainsbourg*, str. 351 (překlad autorka)
[94] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*. str. 963 (překlad autorka)
[95] PICAUD, Loïc a Gilles VERLANT. *L'Intégrale Gainsbourg. str.* 965 (překlad autorka)

4 Působení ve filmovém průmyslu

Během své hudební a skladatelské kariéry působil Serge Gainsbourg simultánně na poli filmového průmyslu. Tato odvětví se v Gainsbourgově tvorbě prolínají, a proto v některých filmech, například v italském dramatu Strip-tease z roku *1963*, francouzském dramatu *Pasha* z roku 1968, či v akčním dramatu *Cannabis* z roku 1970 účinkoval Gainsbourg jako herec a zároveň pro tyto filmy složil hudební podklady.

4.1 Filmová produkce

Serge Gainsbourg je autorem čtyř celovečerních snímků. Mezi jejich společné znaky patří Gainsbourgův filmařský rukopis, který se vyznačuje vysokým důrazem na estetickou stránku děl, jenž se projevuje zejména v detailech aranžmá jednotlivých filmů. Jedním z hlavních témat Gainsbourgových snímků jsou mezilidské vztahy a postavení žen vůči mužům.

Gainsbourgův filmový debut *Je T'Aime Moi Non Plus* vydaný v roce 1976 odkazuje svým názvem na stejnojmennou umělcovu píseň, která patří mezi jeho neznámější hudební počiny. Film vychází o sedm let později než stejnojmenná píseň a i když shoda názvu byla na základě úspěchu této písně pro mnoho diváků lákadlem, film se tématicky od písně liší. Shoda názvů proto mohla mít v tomto případě na film spíše negativní dopad. Film pojednává o intimním milostném dramatu mezi třemi osobami, homosexuálním párem Padovana a Krasse, který prožívá milostnou romanci s Johnny, dívkou s chlapeckými rysy. Vyobrazení tohoto soužití je ve filmu pojato hyperrealisticky, což se projevuje zejména v záběrech filmu, ve kterých je kladen důraz na jednotlivé detaily scén. Příběh se odehrává v monochromním prostoru americké kantýny.[96] Pro tento izolovaný prostor kde kantýna vzniká si Gainsbourg vybírá jako filmovou lokalitu přistávací plochu v obci Uzés na jihu Francie. Film se také skládá z početných sexuálně otevřených scén, které způsobily po uvedení filmu jistý rozruch. V hereckém obsazení figurují francouzský herec Hugues Quester v roli Padovana, do role Krasse je obsazen americký herec Joe Dalessandro, který byl v té době znám z filmů režiséra Paula Morisseva a umělce Andyho Warhola. [97] Do role Johnny je obsazena Gainsbourgova tehdejší partnerka Jane Birkin. V jedné z vedlejších rolí učinkuje například Gainsbourgův

[96] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*. str. 835 (překlad autorka)
[97] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*. str. 339 (překlad autorka)

přítel, herec Gérard Depardieu. V návaznosti na kontroverzi tohoto snímku měla část herců včetně Huguese Questera a Jane Birkin potíže získat po uvedení filmu další herecké nabídky.

Soužití tohoto milostného trojúhelníku není šťastné, Padovan, rozhořčený z poměru mezi Krassem a Johnny se ji snaží na konci filmu udusit igelitovým pytlem ve vaně. Tato scéna, potažmo další scény se sexuálním podtextem, zachycují postavu Johnny v roli submisivní, až psychicky týrané dívky. Podružnou roli žen vyobrazuje také scéna striptérek, kde jsou zobrazeny ženy s realistickými tělesnými proporcemi. Tuto scénu kvůli svému kontextu kritizuje například novinář Delfeil de Ton v deníku *Libération,* který negativně posuzuje také Gainsbourgovo obsazení své partnerky Jane Birkin do role Johnny.[98] Vzhledem k relativně vysokému počtu vypjatých scén, které Birkin ztvárňuje, je zřejmé, že ve své roli prožívá enormní psychickou zátěž, kterou by pravděpodobně od jiného režiséra odmítla podstoupit. Filmový kritik Robert Chazal komentuje v novinách *France-Soir* snímek jako dílo „zavádějící diváky na místo, kde je štěstí pouhým bezvýznamným slovem, kde jsou jeho hranicemi melancholie a zoufalství“. [99] Kromě Jane Birkin obsazuje Gainsbourg do hlavní ženské role také svou dceru Charlotte.

V tomto případě se jedná o film *Charlotte Forever* z roku 1986. Tento film vychází svým tématickým pojetím z románu *Lolita* od rusko-amerického prozaika Vladimira Nabokova. Protagonistka Charlotte žije se svým otcem Stanem, ovdovělým filmovým scénáristou, který často upadá do depresí a jeho jediným životním štěstím je Charlotte. Postavu Stana měl původně ztvárnit francouzský herec Christopher Lambert, avšak nakonec tuto roli ztvárňuje sám Gainsbourg. [100] nDěj filmu se odehrává převážně ve Stanově domácnosti a opět se vyznačuje Gainsbourgovými znaky spočívajícími v hyperestetických detailech jednotlivých scén. Podobně jako v předchozím filmu se zde objevují ženy, v tomto případě dívky, které jsou vyobrazeny jako osoby se značně submisivními charakterovými vlastnostmi. Tento prvek můžeme vidět například ve scénách, kdy Stan opakovaně svádí Charlotiny kamarádky, například Therese. Způsob, jakým Stan s Therese jedná se však dá označit přinejmenším za nevybíravý a necitlivý. Jistá kontroverze se objevuje také v samotném vztahu mezi Charlotte a Stanem, která je umocněna faktem, že tito herci jsou ve vztahu otce a dcery i v reálném životě. Vzhledem k těmto okolnostem shlédlo snímek zhruba třicet tisíc diváků a film skončil fiaskem.

[98] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*. str. 855 (překlad autorka)
[99] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*. str. 854 (překlad autorka)
[100] DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons*. str. 233 (překlad autorka)

Na podobnou tématiku pojednávající o vztahu mezi starším mužem a mladou dívkou vychází v roce 1990 Gainsbourgův poslední film s názvem *Stan the Flasher*. Vedle tématu se oba filmy podobají i v protagonistovi, který se také jmenuje Stan a vyznačuje se podobnými vlastnostmi, tj. sklonem k alkoholismu a k depresím. Na rozdíl od Stana scénáristy je tento učitelem angličtiny, který se zamiluje do své žákyně Nataši a současně si prochází vztahovou krizí se svou manželkou. Ve vztahu k ženám se zde opět objevuje nevybíravé chování Stana, které by se dalo označit za obtěžování mladé dívky. Souhra depresí a životních peripetií nakonec Stana dovedou k sebevraždě. V hereckém obsazení ztvárňuje roli Stanovy manželky herečka Autore Clément, Natašu ztvárňuje Élodie Bouchez a Stan je ztvárněn významným francouzským režisérem a producentem Claudem Berrim. K jeho osazení Gainsbourg dodává „Tento film byl napsán pro Berriho, pro jeho morfologii, jeho potenciál demence, jeho pohled, jeho look (…)[101] Tento film pojednává především o tématu bezmoci, bezmoci tvořit, psát milovat a nakonec žít a je bezpochyby nesnadné jej vzhledem ke svým tématům blíže hodnotit. [102] Co se týče postavení žen v těchto třech filmech, je z hlediska dnešní kinematografie, která klade velký důraz na korektnost, velmi pravděpodobné, že by tyto snímky čelily kritice z řad hnutí zabývajících se sexuálním obtěžováním a zneužíváním žen a je otázkou, zda by takový film mohl v dnešních dnech uveden do distribuce.

Pokud jde o postavení žen v uvedených filmech, vymyká se z nich postava Adèle ve filmu *Équateur*. Příběh se odehrává v rovníkové Africe v Libreville v 50. letech 20. století a vychází z literární předlohy románu *Le coup de lune* od spisovatele Georgese Simenona. Do města přijde Timar, který svede Adèle, ženu svého nadřízeného Eugèna. Zde je však postava Adèle vyobrazena v poměrně dominantní pozici, která mladého a naivního Timara silně ovlivňuje.[103] Ve francouzsko-německém hereckém obsazení hraje postavu Timara francouzský herec Francis Huster, Eugène je ztvárněn německým hercem Rénem Koldehoffem a postavu Adèle ztvárňuje německá herečka Barbara Sukowa. Natáčení tohoto filmu je provázeno několika komplikacemi. Gainsbourg je nucen natáčení částečně financovat z vlastních zdrojů, navíc je celý filmový štáb v Africe sužován parazity. Svými typicky detailnímy záběry se v případě tohoto filmu snaží Gainsbourg docílit naturalistického vzezření jednotlivých scén, které se tak zaměrují zejména na pot a prach navozující prostředí rozpálené

[101] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*. str. 1208 (překlad autorka)
[102] *"Stan the Flasher", la débandade d'une vie avec Claude Berri* [online]. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: doi:https://www.lemonde.fr/a-la-une/article/2011/03/02/stan-the-flasher-la-debandade-d-une-vie-avec-claude-berri_1487475_3208.html (překlad autorka)
[103] *" ÉQUATEUR ", de Serge Gainsbourg Les Blancs malades de l'Afrique* (překlad autorka)

Afriky. Tento prvek se však stává předmětem kritiky tohoto filmu, která vznáší argument, že samotnému prostředí Afriky se ve filmu příliš prostoru nedostává. [104] Ve stejném roce byl snímek představen na filmovém festivalu v Cannes. Pravděpodobně více než samotný film to byla spíše Gainsbourgova osobnost a opět přítomné sexuálně otevřené scény, které filmu přivodily pozornost. Kvůli svému filmovému debutu a působení v reklamní sféře byl Gainsbourgovi vyčítán amatérismus, který však film *Équateur* vyvrací. [105] Filmové počiny Serge Gainsbourga by se vzhledem ke svým tématům a zpracováním typickým pro jeho tvorbu daly zařadit spíše do produkce cílící na menšinového filmového diváka.

4.2 Působení v reklamním průmyslu

Díky zkušenostem z hudební branže působil Gainsbourg během své kariéry také v reklamním průmyslu, kde se angažuje jako účinkující i jako režisér. Poté, co vydává svůj filmový debut *Je T'Aime Moi Non Plus*, dostává svou první reklamní nabídku. Tehdy se jednalo o prací prášek *Woolite*. V roce 1980 získává ocenění stříbrného lva za reklamu na pračku Brandt na festivalu reklamy v Cannes.[106] Vzhledem k povaze tohoto odvětví využívají reklamní společnosti Gainsbourgovy mediální známosti a povědomí, které je v jeho pozdější kariéře spojeno především s provokací. Reklamní série *Ticket Chic, Ticket Choc* pro *RATP* (Régie Autonome des Transports Parisiens) do své sekvence komponuje umělcův incident se zapálením bankovky v přímém vysílání, v reklamě zapaluje Gainsbourg jízdenku metra se slovy „*Mám šokující zapalovač*". [107] Mimo zdroj finančních příjmů jde pravděpodobně o nejúspěšnější vedlejší Gainsbourgovu kariéru, neboť zde velmi dobře uplatňuje svůj talent.

4.3 Herecká kariéra

Vzhledem k faktu, že Gainsbourgova umělecká kariéra se z větší části zaměřuje na hudební průmysl, je jeho herecké angažmá ve filmech výsledkem spíše sledu příležitostí a reakcí na jeho osobnost, než cíleně budovanou kariérou. Mezi jeho filmografii se řadí například italské drama *Strip-tease* z roku 1963, francouzské drama *Pacha* z roku 1968, či snímek *Cannabis* z roku 1970. V tomto filmu ztvárňuje Gainsbourg jednu z hlavních rolí, v průběhu své herecké kariéry je však častěji obsazován do rolí vedlejších. Vzhledem ke

[104] DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons*. str. 232 (překlad autorka)
[105] *" ÉQUATEUR ", de Serge Gainsbourg Les Blancs malades de l'Afrique* (překlad autorka)
[106] DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons*, str. 226 (překlad autorka)
[107] PICAUD, Loïc a Gilles VERLANT. *L'Intégrale Gainsbourg*. str. 351(překlad autorka)

skutečnosti, že současně působí i jako hudebník a skladatel, jsou role, do kterých je obsazován často spojeny s vlastnostmi jeho veřejné sebeprezentace, či stránkami osobnosti, kterými ve svém reálném životě disponoval. Gainsbourgova silná osobnost a pohnutý osud jeho vztahu s Jane Birkin se staly inspirací pro film *Je Vous Aime,* jehož režisérem je Claude Berri. V hlavní roli tohoto filmu je francouzská herečka Catherine Deneuve ztvárňující protagonistku Alici. Scéna, kdy se Alice rozchází se Simonem, kterého představuje Gainsbourg , vychází z jeho osobního života, z jeho rozchodu s Jane Birkin. [108] Gainsbourg svou hereckou kariéru komentuje slovy „Jedinou režisérkou se kterou bych mohl spolupracovat je Elia Kazan. Všichni se snažili mě přesvědčit, abych hrál jinou postavu než je ta má. Ačkoliv umím hrát, nedělám nic jiného než to.“ [109] Z této výpovědi a výčtu Gainsbourgových rolí lze konstatovat, že jeho autoportrét je tím nejlepším, co ve své kariéře produkuje. Pro jeho tvorbu je tedy typické velké množství odboček od jeho hlavního zaměření, kterým byla především hudba a jeho hudební kariéra. Přestože se často jedná o kontroverzní a provokativní tvorbu, nikdy se nezpronevěří sobě samému, vždy zůstává osobitý a autentický.

[108] DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons*. str. 223 (překlad autorka)
[109] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*. str. 835 (překlad autorka)

5 Osobní život

5.1 Umělecké prostředí a dům Serge Gainsbourga

Domov Serge Gainsbourga, kde tvořil, je skutečně pozoruhodným a nekonvenčním místem. Stavba se nachází nedaleko řeky Seiny v luxusní čtvrti pařížského centra v ulici Rue de Verneuil, číslo popisné 5. Gainsbourgova nemovitost je v ulici rozpoznatelná na první pohled. Mezi upravenými činžovními domy se světlými omítkami se nachází poměrně nízký dům, který je celý pokryt pestrobarevnými graffiti kresbami a nápisy obsahujícími vzkazy, slovní hříčky, či části básní. [110] Je však potřeba podotknout, že exteriér domu nabyl tohoto extravagantního vzezření až po umělcově smrti. Vzhledem k povaze tohoto výtvarného projevu je vnější podoba domu proměnlivá.

Oproti pestrobarevnému exteriéru je interiér domu orientován převážně do černé barvy. Černě potažené zdi doplňují surrealistické obrazy, starožitný nábytek, či sochy. Nachází se zde také slavná velkoformátová fotografie Brigitte Bardot. Ačkoliv může prostor působit jako přehlcený uměleckými předměty, Serge Gainsbourg velmi dbal na jejich uspořádání a každá věc měla své přesné místo. [111] V roce 1979 prohlásil Serge Gainsbourg o svém domově pro talk show *L'invité de jeudi* „*To je tedy můj domov. Nevím, co to je: obývák, zkušebna, bordel, či muzeum"*. [112] Svým slovům částečně dostál, neboť po jeho smrti odkoupila dům jeho dcera Charlotte, která jej zanechala v nedotčeném stavu. Dům má v současnosti vlastní webové stránky pod názvem *Maison Gainsbourg* a profily na sociálních sítích. Na letošní podzim je naplánováno otevření *Maison Gainsbourg* jakožto muzea. Objekt se bude skládat ze dvou expozic, z Gainsbourgova domova s číslem popisným 5 a prostorem ve 14 Rue de Verneuil. Součástí tohoto prostoru bude kromě muzea část Gainsbarre, obchod zahrnující knihkupectví a obchod se suvenýry. Muzeum má za cíl zprostředkovat návštěvníkům bližší náhled do umělcova života a tvorby. Obsahuje i dosud nezveřejněné archivní předměty. Část Gainsbarre bude koncipována jako bar s pianem, který připomíná začátky umělcovy hudební kariéry. Přes den má tento prostor fungovat jako kavárna a restaurace, v noci jako bar a prostor pro široké spektrum veřejných kulturních událostí.[113] Na dům Serge Gainsbourga lze vzhledem k jeho vzezření a historii nahlížet jako na atypickou stavbu reflektující nekonvenční životní

[110] *WALK IN PARIS (RUE DE VERNEUIL "maison de Serge Gainsbourg") 28/08/2020 PARIS 4K* [online]. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=alcBd5h8DeY
[111] SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes*. str. 177 (překlad autorka)
[112] *Https://www.franceculture.fr/oeuvre/gainsbourg-5-bis-rue-de-verneuil* [online]. [cit. 2021-12-05].
[113] *Https://www.maisongainsbourg.fr* [online]. [cit. 2021-12-04]. (překlad autorka)

styl umělce a zároveň jako na místo, ve kterém vznikaly jedny z nejznámějších písní francouzské hudební scény druhé poloviny dvacátého století.

5.2 Rodinný život

Serge Gainsbourg měl během svého života celou řadu milenek, partnerek a byl dvakrát ženatý. Jeho první manželkou byla Elisabeth Levitzky, francouzská malířka ruského původu. Gainsbourg a Levitzky vstoupili do manželství v roce 1951 a jejich svazek trval šest let. K tomuto soužití se Gainsbourg vyjádřil „*Vzal jsem si ji ,neboť jsem si řekl, že by bylo špatné, kdyby děti viděly nesezdaný pár. Pak se ukázalo, že jsme žádného potomka nikdy neměli.*“[114] Z Gainsbourgovy výpovědi lze konstatovat, že jednou z jeho motivací k manželskému sňatku bylo zamezit početí nemanželského dítěte. Tato tendence se projeví í u jeho druhého manželství s Françoise-Antoinette Pancrazzi, zvanou Béatrice, dcerou zámožného továrníka Roberta Pancrazziho. V lednu roku 1964, kdy se konala svatba, byla Pancrazzi v prvním trimestru těhotenství. Sňatkem se zámožnou Béatrice se Gainsbourg dostává do prostředí pařížské buržoazie, ke které vzhlížel. Manželé bydlí společně v bytě v luxusní čtvrti v ulici Tronchet. [115] Manželství však od počátku provázely jisté komplikace. Béatrice nestrpí jakoukoliv jinou ženu v jejich domácnosti, ani za účelem umělecké spolupráce.[116] Peripetie manželského páru vyústily v roce 1966 v rozvod. Z jejich soužití se jim narodila dcera Nataša a syn Paul.

Jednou z životních múz a partnerek Serge Gainsbourga byla francouzská a modelka Brigitte Bardot, která se mimo jiné proslavila hlavní rolí ve francouzském dramatu z roku 1960 *La Vérité*. Tento film získal mimo jiné oceněni francouzské kinematografie Louis Lumière a v roce 1961 byl nominován na prestižní hollywoodskou cenu Oskar v kategorii nejlepší zahraniční film. Ačkoliv jejich milostné soužití trvalo jen několik měsíců, napsal Serge Gainsbourg během této doby jedny ze svých nejznámějších písní – *Je T'Aime Moi Non Plus* a *Bonnie and Clyde*.[117] Kromě těchto písní se Brigitte Bardot také stala ústřední postavou jeho dvou hudebních alb.

Po Brigitte Bardot žila dvanáct let po boku Serge Gainsbourga Jane Birkin. V jednom z rozhovorů popisuje Gainsbourgovu osobnost jako impertinentní a zároveň s velkým citem pro romantiku. Oba tyto rysy se podílely na jeho povaze věčného mládence. Dále v rozhovoru pro film *Cannabis* připouští, že život s ním není jednoduchý. Přesto si je vědoma síly

[114] Verlant, Gilles. *Gainsbourg, str.* 160 (překlad autorka)
[115] Verlant, Gilles. *Gainsbourg, str.* 434 (překlad autorka)
[116] Verlant, Gilles. *Gainsbourg*,str. 435 (překlad autorka)
[117] WODRASCKA, Alain. *Bardot Gainsbourg: Passion Fulgurante.* str. 131 (překlad autorka)

Gainsbourgovy osobnosti, jejíž přednosti nachází zejména v jeho inovátorském působení v umělecké branži a jeho vlivu na ostatní umělce. [118] Jednou z partnerek, která trávila se Sergem Gainsbourgem poslední dny, byla francouzská modelka Caroline Von Paulus, přezdívaná Bambou. Podobně jako v případě Bardot a Birkin byla i ona zdrojem inspirace pro některé Gainsbourgovy písně. Jejich soužití se oproti předchozím partnerkám lišilo převážně tím, že Bambou nebyla před jejich vztahem známou osobností že Gainsbourgovo zdraví se zhoršovalo.[119] Z jednotlivých výpovědí lze konstatovat, že život po boku tohoto umělce nebyl v žádném případě konvenční.

Ze všech vztahů se stal Serge Gainsbourg otcem čtyř veřejně známých dětí. První dva potomci z druhého manželství s Béatrice Pancrazzi však žijí v anonymitě. Dcera Charlotte, jejíž matkou je Jane Birkin, jde ve stopách svého otce a v umělecké branži se uplatňuje jako herečka, zpěvačka a skladatelka a patří mezi jeho umělecky nejúspěšnější potomky. Mezi její nejvýznamnější filmové počiny patří snímky ze spolupráce s dánským režisérem Larsem Von Trierem. Jedná se konkrétně o filmy *Nymfomanka, Antikrist a Melancholie*. V hudební sféře bylo jejím prvním počinem album *Charlotte Forever*, které bylo vydáno v roce 1986 a bylo napsáno Sergem Gainsbourgem. Po tomto albu se Charlotte Gainsbourg v hudební sféře na čas odmlčela až do roku 2006, kdy vyšlo album *5:55,* které bylo kritiky pozitivně přijato. Jejím posledním hudebním počinem je elektro-popové album *Rest* vydané v roce 2017. Jde o jedno z jejích nejosobnějších alb, které reflektuje ztrátu nevlastní sestry Kate, která roku 2013 vypadla z okna. V návaznosti na tento incident se Charlotte Gainsbourg přestěhovala do New Yorku.[120]

V hudební sféře se angažuje také poslední potomek Serge Gainsbourga Lucien. Jeho matkou je Bambou a ve veřejné sféře vystupuje pod přezdívkou Lulu a tato přezdívka v dětství patřila jeho otci. Vystudoval prestižní hudební školu v americkém Berklee a v roce 2011 vydal své debutové album *From Gainsbourg to Lulu*, na kterém interpretuje otcovy skladby. Součástí tohoto alba je mimo jiné duet s americkou herečkou a zpěvačkou Scarlett Johansson, který je variací na otcovu slavnou píseň *Bonnie and Clyde*. Mimo hudební kariéru účinkoval jako herec ve *filmu Bande du Drugstore*.

---

[118] *(https://www.youtube.com/watch?v=4mKYU3vWzbs* [online]. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=alcBd5h8DeY (překlad autorka)

[119] Verlant, Gilles. *Gainsbourg* , str. 1169 (překlad autorka)

[120] *Charlotte Gainsbourg - Everything now is so politially correct* [online]. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: doi:https://www.theguardian.com/culture/2019/oct/26/charlotte-gainsbourg-everything-now-so-politically-correct-boring. (překlad autorka)

Závěr

V této bakalářské práci byla představena jednotlivá kariérní odvětví a život Serge Gainsbourga. Jedním z aspektů vyplývajících z této práce je potvrzení faktu, že Serge Gainsbourg se nejvíce angažoval v hudební tvorbě a textu. Jednotlivé hudební počiny z Gainsbourgovy vlastní produkce jsou úzce spjaty s jeho osobním životem, což se mimo jiné promítá do rozsáhlého množství hudebních žánrů, ve kterých Serge Gainsbourg svou tvorbu vytváří. Uspořádání jednotlivých žánrů se v hudební tvorbě rozděluje na dvě části. Část první zahrnuje jeho začátky v hudebním průmyslu, které byly ovlivněné například hudebními žánry francouzského moderního šansonu, yéyé a twistu. Hudební žánry ve druhé polovině jeho kariéry zaznamenávají o poznání větší rozptyl, autor tvoří v žánrech rocku ale i reggae a později elektra. Tato hudební diverzita se stane jedním z hlavních znaků tvorby Serge Gainsbourga. Druhá polovina této bakalářské práce pojednává o osudových ženách Serge Gainsbourga jak v kariérním, tak v osobním životě. Ačkoliv je Serge Gainsbourg vnímám především jako zpěvák, spíše než na pěveckou techniku klade ve své tvorbě důraz na vizuální stranu a texty jednotlivých písní, které jsou blíže zkoumány v kapitole dokumentující jeho skladatelské působení.

Ve své tvorbě, podobně jako jeden z jeho uměleckých vzorů Charles Baudelaire velmi často pojednává o nekonvenčních tématech, která se ve společnosti nesetkala s pochopením a naopak vyvolávala pohoršení. Inspiraci k těmto tématům nachází jak ve svém dětství, tak například v ženách, kterými se obklopoval, z nichž některé patřily mezi nejžádanější herečky, modelky a zpěvačky své doby. Jeho postoj k vnímání ženské krásy a jeho vztah k ženám, konkrétně míra tohoto tématu přítomna zejména ve filmové produkci Serge Gainsbourga byla překvapivým zjištěním během rešerše k této práci.

V osobnostní rovině Serge Gainsbourga je zaznamenáno, že zejména v počátcích jeho života se potýkal s nedostatkem sebevědomí a s tím spojeným ostychem. V návaznosti na tyto vlastnosti se během svého života snažil vypořádávat s psychickými problémy, s čímž souvisela jeho nadměrná konzumace alkoholu a cigaret. Tento životní styl měl fatální důsledky na jeho zdraví a v neposlední řadě na jeho tvorbu. Simultánně s touto životosprávou vzniká v 80. letech alter-ego Serge Gainsbourga zvané Gainsbarre, které v sobě zahrnuje tyto temné strany osobnosti.

Navzdory četným kontroverzím, které tvorba Serge Gainsbourga obsahuje nelze opomenout jeho umělecké kvality a signifikantní estetiku jeho děl, která se často vyznačuje cynismem,

dandyismem a provokatérstvím. Díky své silné osobnosti a autentičnosti ovlivnil kromě svého působení i kariéry dalších umělců. Jeho životní tvorba životní tvorba významně přispěla ke kulturnímu dění ve Francii ve dvacátém století a jeho odkaz je dodnes zdrojem inspirace mnoha umělců.

Résumé ve francouzském jazyce

Ce mémoire de licence se focalise sur la vie et la carrière de l'artiste français Serge Gainsbourg. Le thème est développé en cinq chapitres principaux qui fournissent le résumé et les points important concernant l'ensemble de la personnalité de Serge Gainsbourg.

Le premier chapitre présente l'origine de Serge Gainsbourg, c'est-à-dire sa jeunesse et ses débuts artistiques. Dans ce chapitre, on retrouve les informations de l'origine russe de ses parents et du parcours artistique de son père, qui ont forcément influencé le fond artistique de Gainsbourg. Ainsi, depuis sa toute enfance, Serge était entouré des passions de son père, de la musique et de la peinture. En raison de troubles en Russie, les parents de Gainsbourg ont décidé de s'installer en France en 1919. Outre Lucien, quel était son nom de naissance, ils avaient également deux autres enfants : la sœur jumelle de Lucien, Liliane, et leur fille aînée Jacqueline. L'adolescence de Lucien a été accompagné de plusieurs problèmes. Pendant son séjour en France en 1939, sa famille a dû subir de diverses restrictions en raison de leur origine juive. Ces circonstances ont successivement influencé la perception Gainsbourg de son apparence et de sa personnalité. Les conditions à Paris ayant été devenues insupportables, la famille a déménagé au sud de la France, où le jeune Lucien entre en internat Saint-Leonard-de-Noblat. À l'âge de vingt ans, il effectue un service militaire obligatoire pendant un an. Après cela, il commence à gagner sa vie en tant qu'artiste et musicien ainsi qu'il passe le concours d'entrée à la SACEM, ce qui lui permet d'entrer profondément dans l'industrie musicale et de coopérer avec d'autres artistes, par exemple avec les artistes du cabaret Madame Arthur. À ce moment-là, il prend également une décision de changer son nom. Pendant un certain temps, il paraît sur la scène sous le pseudonyme Julien Grix et enfin, plus tard il choisit la version définitive de son nom, Serge Gainsbourg.
Pendant cette période, Serge Gainsbourg obtient un engagement au cabaret Milord L'Arsouille, où l'on peut voir des artistes célèbres de l'époque comme Léo Ferré, Jacques Brel ou Francis Lemarque. En 1957, il y aussi rencontre Boris Vian, qui s'impose également dans la carrière artistique de Gainsbourg. À l'époque, deux genres musicaux étaient influents en France, le swing et la chanson moderne. Ces derniers jouaient également un rôle significatif au début de la carrière musicale de Gainsbourg. En 1958, Gainsbourg fait sortir son premier album qui s'appelle *Du chant à la une*. Cet album compte, entre autres, la chanson *Le poinçonneur des Lilas* qui a contribué à rehausser sa popularité. Quelques années plus tard, deux autres genres musicaux, appelés twist et yéyé, commencent à se développer. Serge Gainsbourg réagit à cette vague musicale en créant son album *Serge Gainsbourg N°4*. En

général, le genre yéyé se distingue du genre de la chanson moderne dans les paroles, qui sont plus allégées. On les retrouve aussi dans l'album suivant de Gainsbourg avec le nom *Gainsbourg confidentiel*. Concernant ses albums, nous pouvons faire allusion au fait que Gainsbourg réagissait aux tendances de son époque, cependant, il n'est devenu célèbre que quelques années plus tard.

Après la sortie d'album *Gainsbourg confidentiel*, il ressent un besoin de distinguer sa musique et c'est ainsi qu'il part en Amérique pour y enregistrer son prochain album *Gainsbourg Percussions*. Tout en étant innovant, cet album n'a pas été bien accepté par la critique.

Le deuxième chapitre traite l'apogée de la carrière musicale de Serge Gainsbourg. L'un des tournants de cette partie de sa vie représente sa rencontre avec la mannequin et actrice française Brigitte Bardot, qui est devenue l'une de ses muses. Suite à leur intense histoire d'amour, Serge Gainsbourg a écrit deux albums et l'une de ses chansons les plus célèbres, *Bonnie and Clyde* et *Je T'Aime Moi Non Plus*. La version célèbre de chanson *Je T'Aime Moi Non Plus* était chanté en duo avec Jane Birkin, la partenaire et la muse suivante de Serge Gainsbourg. Bien que la chanson ait remporté un immense succès, en raison de ses paroles controversées et de sa musique provocante elle était considérée comme scandaleuse et donc interdite dans certains pays. Entre autres, une partie importante de la période à succès de Gainsbourg constituent les albums conceptuels. Si on voulait trouver l'aspect commun de ces albums, nous devrions nommer le sujet lyrique ayant des valeurs antihéroïques. Apparemment, la plus vaste affaire concernait l'album *Aux Armes Et Caetera*, sur lequel il présente la chanson interprétant une version reggae de l'hymne français, *La Marsellaise*. En dépit du contenu controversé, Serge Gainsbourg est souvent présenté comme une personnalité plutôt timide. Ce contraste aurait pu être l'une des conséquences menant à la naissance de son l'alter-ego Gaisbarre. Nous remarquons la première mention de Gainsbarre dans son autre album conceptuel, *Mauvaises Nouvelles des Étoiles*.
L'une des périodes essentielles de la carrière musicale de Gainsbourg représentent les années quatre-vingt. Dans sa production musicale, il propose le genre de musique électro-funk inventif, que l'on peut reconnaître par exemple sur l'album *Love On the Beat*. Encore que l'artiste soit considéré réussi, sa santé est marquée par la détérioration significative de son mode de vie.

Il est bien remarquable que la musique de Serge Gainsbourg ne meurt pas avec la mort de l'artiste et ainsi la dernière partie de ce chapitre traite de l'interprétation musicale posthume de cet auteur et son impact sur une industrie musicale.

Le troisième chapitre retrace la carrière parolier et compositeur de Serge Gainsbourg, qui va de pair avec sa carrière musicale. En effet, au cours de la période de sa production musicale, Gainsbourg également coopère avec d'autres artistes, en composant de la musique et des paroles pour eux, notamment pour les chanteuses. Dans ce chapitre, on se concentre également à sa carrière de compositeur de chansons de films, et de fonctions d'éléments qu'il utilisait en les produisant. La dernière partie résume les influences littéraires de Serge Gainsbourg, les artistes et les livres ayant un impact sur lui et sa production artistique. Il y a aussi mentionné son roman intitulé *Evguenie Sokolov*. En considérant le fait que Serge Gainsbourg n'était pas seulement musicien et compositeur, mais aussi réalisateur et acteur, le quatrième chapitre relève son influence et sa carrière dans l'industrie cinématographique. Nous nous concentrons particulièrement sur ses quatre films qu'il a créé en tant que réalisateur. Il a également poursuivi sa carrière dans le domaine de la publicité et comme acteur.

Le dernier chapitre donne un aperçu de la vie personnelle de Serge Gainsbourg. Autrement dit, nous y présentons la maison où il vécut, qui était un lieu extraordinaire reflétant son mode de vie. De plus, ce chapitre retrace les femmes les plus importantes ayant un impact sur sa vie et sa carrière. La dernière partie est consacrée à ses enfants et à l'impact de leur père sur leur carrière artistique. Grâce à ce point, le mémoire de licence conserve une connaissance complète de la vie et de la création artistique de Serge Gainsbourg.

Ce mémoire de licence sert à l'introduction de la vie et de la carrière de l'artiste éminent Serge Gainsbourg en langue tchèque. Les connaissances théorétiques tirées des monographies de Serge Gainsbourg peuvent servir comme une source d'inspiration pour les étudiants de la langue et la culture française ainsi que l'influence artistique, notamment musicale, de Serge Gainsbourg. Également, elles peuvent être développées en plusieurs sujets, par exemple, des études approfondies de ses appareils utilisés dans le domaine du compositeur et de l'écrivain ou de la traduction de ses paroles en tchèque et leur comparaison.

Seznam použitých informačních zdrojů

Knižní zdroje

1. GAINBSOURG,Serge. *Mon propre rôle I.* Paříž: Gallimard,1991 ISBN 9782070384457
2. GAINBSOURG,Serge. *Mon propre rôle II.* Paříž: Gallimard,1991. ISBN 9782070384464
3. SAKA, Pierre, PLOUGASTEL, Yann. *La chanson française et francophone. Guide Totem*. Francie: Larousse, 1999 ISBN 2-03-511346-6
4. KOECHLIN, Stéphane, THÉBAULT, Hubert, THOMAZEAU, François. *1000 chansons françaises: DE 1920 À NOS JOURS.* Paříž: Flammarion, 2012 ISBN 978-2-0812-50-78-9
5. WODRASCKA, Alain. *Bardot Gainsbourg: Passion Fulgurante* [online]. Hugoetcie, 2014 [cit. 2021-12-02]. ISBN 9872755616194.
6. DICALE, Bertrand. *Serge Gainsbourg en dix leçons* [online]. Fayard, 2009 [cit. 2021-12-04]. ISBN 978-2-213-64649-7.
7. VERLANT, Gilles. *Gainsbourg* [online]. Albin Michel, 2000 [cit. 2021-12-04]. ISBN 978-2-253-06463-3.
8. SIMMONS, Silvie. *Serge Gainsbourg: A Fistful Of Gitanes: Requiem for a Twister* [online]. 2001 [cit. 2021-12-04]. ISBN 9780306811838.

Internetové zdroje

9. PICAUD, Loïc a Gilles VERLANT. *L'Intégrale Gainsbourg: L'histoire de toutes ses chansons* [online]. Fetjaine, 2011 [cit. 2021-12-04]. ISBN 978-2-35425-287-8.
10. *" ÉQUATEUR ", de Serge Gainsbourg Les Blancs malades de l'Afrique noire* [online]. [cit.2021-12-04] .Dostupné z:doi:https://www.lemonde.fr/archives/article/1983/08/20/equateur-de-serge-gainsbourg-les-blancs-malades-de-l-afrique-noire_3076353_1819218.html
11. *La méprisable insulte au chant de notre patrie* [online]. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: doi:(https://www.lemonde.fr/culture/article/2006/08/31/la-meprisable-insulte-au-chant-de-notre-patrie_808266_3246.html

12. *The Secret World of Serge Gainsbourg* [online]. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: doi:https://www.vanityfair.com/news/2007/11/gainsbourg200711
13. *Le billet brûlé de Gainsbourg vendu aux enchères* [online]. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: doi:https://www.capital.fr/votre-argent/le-billet-brule-de-gainsbourg-vendu-aux-encheres-1342076
14. ROLLS, Alistair, John WEST-SOOBY a Jean FORNASIERO. *BORIS VIAN: A LIFE IN PARADOX* [online]. [cit. 2021-12-04].
15. *L'histoire d'une chanson : "Le Poinçonneur des Lilas", de Serge Gainsbourg* [online]. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: doi:ttps://www.thecut.com/2015/04/why-y-y-girl-style-was-secretly-feminist.html
16. *Dalí and Gainsbourg put on big masks because they were very shy,' says author* [online]. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: doi:https://www.catalannews.com/culture/item/dali-and-gainsbourg-put-on-big-masks-because-they-were-very-shy-says-author
17. *Https://www.maisongainsbourg.fr* [online]. [cit. 2021-12-04].
18. *(https://www.youtube.com/watch?v=4mKYU3vWzbs* [online]. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=alcBd5h8DeY
19. *Jane Birkin on Her Relationship With Serge Gainsbourg | Amanpour and Company* [online]. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=6QI1clRQwkQ
20. *Jane Birkin on Her Relationship With Serge Gainsbourg | Amanpour and Company* [online]. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=RPwfI1OjwzM)
21. *Charlotte Gainsbourg - Everything now is so politially correct* [online]. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: doi:https://www.theguardian.com/culture/2019/oct/26/charlotte-gainsbourg-everything-now-so-politically-correct-boring.
22. *Https://www.franceculture.fr/oeuvre/gainsbourg-5-bis-rue-de-verneuil* [online]. [cit. 2021-12-05].